Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 184 (13989) | 1975 оной августын 7, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй
эб найрамдалай политика
...лан мандана

...Европодо аюулгүй байдал хангаха, улам бэхижүүлхэ, ...нүүдэй хоорондо харилсаа холбоо тогтоохо, үргэдхэ... асуудалаар Финляндиин ниислэл Хельсинки хотодо ...р 35 ороной дээдэ зэргын хүтэлбэрилэгшэдэй зүб...н болоод һаяхан дүүрэбэ. Энэ хадаа дэлхэйн түүхэдэ ...гдөөгүй, туйлай ехэ удха шанартай хэрэг мүн. Бүм...сэг дэлхэйн бүхы хүн зон энэ зүблөөе ехэтэ һонир..., ямар шиидхэбэринүүдые, ямар документнүүдые ба...ан абагша ааб гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүлеэн байгаа ...уу.

...лангаа КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна ...ретарь нүхэр Л. И. Брежневэй зүблөөн дээрэ хэлэһэн ...ь тон ехэ һонирхолтойгоор уттагдаа. «Европодо ...лгүй байдал ба хани барисаа хангаха зүблөөнэй түгэс...ы шатада хабаадажа байһан бидэ бүгэдэн энэ зүб...нэй юрэ бусын шэнжэтэй байһые, политическэ та...раа гаргуу ехэ удхатай байһыень мэдэрнэбди» гэжэ ...эр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэбэ. Зүб даа. Энэ ...өөн политическэ талаараа үнэхөөрөө гаргуу ехэ удха... байна. Гансашье Европодо бэшэ, харин бүхы дэл... дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал батажаа. Зүб...дэ хабаадаһан гүрэнүүдэй дээдэ зэргын хүтэлбэри...шэд тон ехэ юумэ хээ, тон һэйн, тон һайшаалтай хэ... бүтээгээ. Дайн сэрэгтэ эсэргүү, эб найрамдалда ду...ай бүхы хүнүүдэй этигэл найдабарие хүсэлдүүлээ. Эб ...амдалай хэрэгтэ ехэхэн нэмэри, ехэхэн оруулалта ...эбэ гээшэ.

...нэхөөрөө эндэ илаһан гү, али диилдэһэн, олзо оло... гү, али гээлтэдэ ороһон, хохидоһон хүн огто байха... Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, үнэн ...ээ бүхы арадууд олзотой гараа. Бултадаа баруун ...й оронуудшье, капиталисшье, социалисшье оронуу... арадууд, бүлэглэлнүүдтэ хабаададагшье, хабаададаг...шье гүрэнүүдэй арадууд, ехэшье, багашье арадууд — ...адаа олзотой гараба.

...ол ёһонуудай Декларации зүблөөн дээрэ баталан аб..., хабаадагша гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ ...а табижа, батадхаба. Тэрэ гол ёһонуудынь иимэ бай... бэеэ даанхай адли тэгшэ эрхэ, бэеэ даанхай эрхэ...ыень хүндэлхэ; хүсэ хэрэглэхэ гү, али хүсөөр за... ябадал гаргахагүй; хилэнүүд эбдэгдэшэгүй байха; ...нүүдэй газар дайда бүри бүтэн байха; арсалдаануу... амгалан ёһоор гуримшуулха; бусадай дотоодын хэ...э хамаархагүй; ухаан сэдьхэлэй, һэшхэлэй, шажанда ...алтын, һанаан бодолой сүлөө оруулалсан, хүнэй эрхэ ...он гол сүлөөе хүндэлхэ; арадуудай адли тэгшэ эрхэ, ... заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ сахиха; гүрэнүүдэй ...ондын хани харилсаа хангаха; уласхоорондын эрхэ...абаатай уялгануудаа үнэн сэхээр дүүргэхэ.

...нэ хадаа гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёһоор зэргэ ...он ажаһууха тухай В. И. Ленинэй зааһан гол ёһо... гээшэ. Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы со...арад ленинскэ иимэ гол ёһонуудые хэрэг дээрэнь ...ршэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө хэзээ бүхэндэ эрид ..., эдэбхитэй оролдосотойгоор тэмсэнэ. Аюулгүй бай... хани харилсаа холбоо хангаха тухай зүблөөн дээ...артиин ажал ябуулгань амжалтатайгаар бэелүүлэг... Социалис оронуудай үүсхэлээр энэ зүблөөн зарлаг..., Европын бүхы бусад оронуудаар, тэрэшэлэн США, ...аар дэмжэгдэһэниинь ехэ һайшаалтай. Ингэжэ дэл... хоёрдохи дайнай политическэ шухала дүн олон ...үдай хамтын хүсөөр гаргагдаһан, согсологдоһон ...но. Ингэжэ арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, ...йрамдал батажуулха бодото эрхэ нүхэсэл, шэнэ ар...аломжо бии болобо. Хүсэ хэрэглэхэ ба «хүйтэн дай... политика баримталха ябадалай аюултай, хоротой, ...олтой байһаниинь баһа дахин буруушаагдаба. Түг...ълтэ байдал һуларба.

...хы дэлхэйн оронуудай арадуудай, ажалшадай ухаан ...до, сэдьхэл зүрхэндэ зүблөөнэй дүнгүүд омогорхол, ... баясхалан түрүүлбэ. Зүблөөнэй дүнгүүдээр, зүблөөн ...э нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгөөр совет хүнүүд ...гаяа ехээр омогорхожо байһанаа үнэн зүрхэнһөө мэ...нэ. Зүблөөнэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан митингнүүд ...й орон дотор, тэрэ тоодо Буряад орон доторнай хаана ...гүй боложо байна. Республикын промышленна пред...тинуудта, колхоз, совхозуудта олон хүнүүдэй хабаа...атай митингнүүдэй боложо байһан тухай мэдээсэл... редакцида үдэр бүхэндэ орожо байһаар. Дэлхэй...э аюулгүй байдал, эб найрамдал, хани харилсаа бата ...эр хангахын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүй Коммунис ...тиингаа, Совет правительствынгаа тэмсэжэ байһание, ...ай ехэ ажал ябуулга бэелүүлжэ байһание совет хү...д үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэ, һайшаана. Иимэ ажал ...лгаарнь омогорхохын ехээр омогорхоно. Улаан-Үдын ...ин сэмбын комбинадта болоһон митинг дээрэ түрүү ...лмэришэн, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат һү... Лидия Никитична Девёс иигэжэ мэдүүлбэ: «зүблөөнэй ...үүдые, тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь ...ид Ильич Брежневэй хэлэһэн үгые комбинадаймнай ...лмэришэд ехэ һайшаажа, үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ, ... үндэрөөр сэгнэжэ байна. Бидэнэр, хүдэлмэришэд Эхэ ...ан оронойнгоо урган һалбархын хүгжэхын түлөө үшөө ...айгаар, үшөө оролдосотойгоор хүдэлхэбди».

...анай совет хүнүүд бултадаа нимэл һанал бодолтой, ... эрмэлзэлгэтэй. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэ...ээр, ажалай амжалтаар угтаха, партиин XXIV съездын ...элбэринүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, юһэдэхи ...н жэлэй түсэбые, абаһан социалис уялгануудаа заабол ...гэхэ гэжэ бүхы ажалшаднай солбон шударгыгаар ...лажа байна. Социалис мүрысөөн хаана яанагүй үргэ... дэлгэрэнхэй. Зүблөөнэй дүнгүүдээр улам зоригжоһон ... хүнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотойгоор ажал... байна бшуу.

...РОЛДОСОТО ...ЖАЛААРАА ...АРЮУСАНА

...ЛААН-ҮДЫН АЙМАГ. (...ра колхозһоо телефо...ообтаба). Аюулгүй бай... ба харилсаа холбооной ...алнуудаар ниитэ Евро...зүблөөнэй түгэсхэлэй ...н хүдэлмэриин дүүргэл... зорюулагдаһан митинг ... колхозой гэшүүдэй ха...алтатайгаар болобо.

...тинг дээрэ Улаан-Үдын ...ай партиин райкомой ...тарь Р. Б. Гармаев ... үгэ хэлэһэн байна. ... колхозой отделениие ...гшэ С. К. Павлов үгэ ... Хельсинкидэ үнгэр...һэн зүблөөнэй дүнгүү...эндэ КПСС-эй ЦК-гай ...ральна секретарь Л. И. ...невэй хэлэһэн үгые бү...олхознигуудай үндэрөөр ..., үнэн сэдьхэлһээ ... дэмжэжэ байһые ...үлбэ. Гэхэ зуура, Ком... партиингаа, Совет ...ительствынгаа эб най...алай энхэ байдалай тү... иимэ ехэ оролдолго хүсэ..., үндэр дүнгүүдые ... байһанда харюу ... үбһэ бэлэдхэлгээ, ... хуряалгаа богони бол... соо, һайн шанартайгаар ...лхэбди гэжэ нүхэр Пав... хэлэбэ. Һүүлээрнь хар...бха ургуулдаг звеное эр...лэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат П. В. Трифонов үгэ хэлэхэдээ совет гүрэнэйнгөө политикые ехэтэ һайхашааха зуураа, өөрынгөө звеногой ажал хэрэг дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

П. В. Трифоновэй звено 80 га газарта хартаабха таринхай юм. Тэрэнэйнгээ гектар бүхэнһөө 100 центнер хартаабха суглуулха гэһэн социалис уялга абаад, хүдэлжэ байна. Абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тус звеногой гэшүүн бүхэн хүсэ шадалаа гамнангүй оролдоно.

Тэрэнэй удаа овощ ургуулагша М. И. Трифонова, колхозой түрүүлэгшэ Л. С. Трифонов гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, оролдосотой ажалаараа түрэл партиингаа, гүрэн түрынгөө ажал ябуулга дэмжэжэ байһанаа, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха зорилготойгоо мэдүүлбэ. Митингдэ хабаадагшад аюулгүй байдалай ба харилсаа холбоонуудай асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлһэн резолюци баталан абаба.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой олохон хүдэлмэришэд продукци гаргаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүүргээд, мүнөө 1976 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Заводой үнинэй хүдэлмэришэд В. Арбутовский, А. Максимов, В. Кушнарев, Л. Рогожников, Н. Крылов гэгшэд табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэһэн алдартай. Эдэнэр судануудые һайн шанартайгаар, богони болзорто хабсаргана.

В. Д. Мархагшинов заводой эрхим слесарьнүүдэй нэгэн болонхой. Тэрэ мүнөө Байгал-Амарай түмэр зам барилгашадай захилаар далай дээрэ тамарха томо суднануудые бүтээлсэжэ байна. Хүдэлмэриинь шанар һайн, халаан бүриинь нормо үлүүлэн дүүргэгдэнэ. В. Д. Мархагшинов залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һурган хүмүүжүүлнэ. Тэрэ олон жэлэй туршада оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоһон юм. В. Д. Мархагшинов Улаан-Үдын городской Соведэй депутат, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь хабсаргагша В. Д. Мархагшинов.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөөгэй зональна зүблөөн

Улаан-Үдэ хотодо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй конференц-зал соо Баруун ба Зүүн Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудай «Россельхозтехника» нэгэдэлэй автотранспортын хүдэлмэрилэгшэдэй «Союзсельхозтехникын» автотранспортна предприятинуудай хүдэлмэриин дүн ба түгэсхэхы жэлдэ колхоз, совхозуудай ургаса хуряалгые транспортаар хангалгые саашадань һайжаруулха зорилго» тухай зональна зүблөөн болобо. Энэ зүблөөе Бүхэроссиин «Россельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **Н. В. Босенко** нээгээ. Удаань Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ **Н. Б. Пивоваров**, республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **А. М. Басанов**, Омско областиин «Сельхозтехника» нэгэдэлэй транссельхозтехникын Москаленскын транспортна предприятиин директор **А. Г. Мэй**, Алтайн «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо **Н. А. Сучков**, Кызылэй транспортна предприятиин начальник **Т. П. Шиганов**, Красноярска хизаарай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй шофер **А. Ф. Лукшиц**, Бүхэроссиин «Россельхозтехника» нэгэдэлэй управлениин транспортна таһагай начальник **А. М. Кормилицын**, Куйбышевска транспортна нэгэдэлэй Куйбышевска транспортна управлениин начальник **П. С. Морозов**, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй главна транспортна управлениин начальник **И. Ф. Филатов** болон бусад үгэ хэлэхэдээ түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалгада түгэс һайнаар бэлдэхэ ба ушарһан дутагдалнуудаа дары усадхаха тухай, мүн бии байгаа автотранспортаяа үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсээ.

Манай корр.

БАТА БЭХИ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Республикымнай ажалшад Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбооной талаар зүблөөнэй үрэ дүн һайшаан дэмжэнэ

БОРЬЁОГОЙ ХОНИШОДОЙ ҮГЭ

Ленинэй орденто Борьёогой совхоздо олон хүнэй хабаадалгатай митинг болобо. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар ниитэ Европын зүблөөнэй амжалта түгэсөөр дүүрэһэндэ зорюулагдаһан митинг дээрэ Борьёогой хонишод сэдьхэжэ, һанажа ябаһанаа мэдүүлбэ.

Совхозой партийна комитедэй секретарь Ж. Ц. Ванкеев митинг нээгээд, хуряангы үгэ хэлэһэн байна. — Ниитэ Европын зүблөөн хадаа Советскэ Союз түрүүтэй социалис оронуудай оролдолгын хүсөөр үндэр хэмжээндэ үнгэржэ, амгалан байдалай документдэ гар табигдаба. Иимэ болоһонһоо хойшо тус зүблөөн гүрэнүүд хоорондын харилсаануудта шэнэ шата нээбэ гээшэ, — гээд нүхэр Ванкеев хэлэбэ.

Совхозой 3-дахи отделениин партийна организациин секретарь А. А. Третьякова, совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев, совхозой луговод М. В. Селиванов, шофер В. Ц. Чагдуров гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдые, тэндэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые һайшаажа, дэмжэжэ байһан тухайгаа эдэнэр мэдүүлбэ. Эхэ оронойнгоо һүр хүсэ улам бэхижүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхабди гэжэ эдэнэр хэлэбэ.

Энэ хадаа совхозой эрхим хүнүүдэй үгэ болоно. Энэнь бодото хэрэгээр баталагдана. Һү гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб совхоз сүм дүүргэнхэй. Гүрэндэ нооһо худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Мүнөө үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа. Луговод Михаил Васильевич Селивановай участогһаа гектарай 35—40 центнер үбһэн хуряагдана. Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаев зуун эхэ хониин бүриһөө 119 хурьга абажа, томо болгоо. Борьёогой совхозой хонишод партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсонхой, хүдэлжэ байна.

Б. ЦЫБИКОВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой инструктор.

БАРАНДАА ҺАЙШААНА

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд халаанайнгаа урда тээ митинг хэбэ.

— Уласхоорондын харилсаа холбооной орёо асуудалнуудаар Хельсинкидэхи зүблөөнэй гаргаһан шиидхэбэрие һайшаан дэмжэнэбди, — гээд митингдэ үгэ хэлэһэн слесарь И. Т. Бардонов хэлээ. — Энэ хадаа хүн түрэлтэнэй ажабайдалда түүхэтэ удха шанартай хуралдаан болоо. Эб найрамдалай хэрэгтэ КПСС-эй ба Совет гүрэнэй оруулһан хубита тон ехэ. Хельсинкидэхи зүблөөнэй дүнгүүд хадаа КПСС-эй эб найрамдалда дуратай политикын ехэ илалта болоно.

Комсомол-залуушуулай халаанай гэшүүн, коммунис ажалай ударник З. Усольцева үгэ хэлэхэдээ, заводойнгоо хүдэлмэришэдэй эршэмтэйгээр хүдэлжэ байһан тухай, социалис мүрысөөнэй дэлисэ тухай хэлээ.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша, Польшо, Болгари сүлөөлэлсэһэн Георгий Павлович Гусев митинг дээрэ үгэ хэлээ.

— Зүблөөн дээрэ гар табигдаһан документ хадаа уласхоорондын шахардуу байдал һулаpуулха хэрэгтэ шухала хубита болоно. Үнгэрһэн дайн бидэнэй, фронтовигуудай сэдьхэлдэ ходо һанагдажа байдаг. Манай үхибүүд, ашанар тиимэ дай бү үзэг. Тэнгэри хододоо сэлмэг байг лэ, — гэжэ дайнай ветерануудай Соведэй түрүүлэгшэ Г. Гусев хэлээ.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан ажалай вахтын ябаса тухай заводой директорэй орлогшо В. И. Капиенко үгэ хэлээ.

Дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалай түлөө өөһэдынгөө хубита болгон заводой хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Тэдэнэр БАМ-ай барилгашадта түсэбһөө гадуур 120 тонно түмэр хэрэгсэлнүүдые, 2 хүүргэ бүтээхэ гэжэ шиидээ.

Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта болоһон олоной митинг дээрэ. Нэхэлтын үйлэдбэриин мастерай туһалагша Василий Николаевич Парамонов үгэ хэлэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Республикын хүндэлэлэй самбар

КПСС-эй обкомой июлиин 29-нэй тогтоолой ёһоор 1975 оной түрүүшын хахадай социалис мүрысөөндэ эрхим һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан республикын промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд болон колхоз, совхозуудай иимэ түрүүшүүл республикын хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ:

Ащенкова Федосия Лукинична — Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой һаалишан.

Александров Виктор Павлович — Прибайкалиин аймагай Байгалай леспромхозой модо бэлэдхэлгын бригадын бригадир.

Акулов Анатолий Михайлович — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой хонишон.

Баландина Евдокия Емельяновна — Улаан-Үдын авиационно заводой электро-гагнууршан.

Базаров Виктор Гомбоевич — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

Бадмаева Цыбикжап Аюшеевна — Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон.

Бадмаев Жамсо Жамсаранович — Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Бурдуковский Виктор Прокопьевич — Прибайкалиин аймагай Гремячинска загаһа барилгын участогай бригадир.

Вокин Павел Михайлович — Улаан-Үдэ хотын 2-дохи интернат-һургуулиин математикын багша.

Горобец Валерий Евгеньевич — Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой слесарь-инструментальщик.

Габанов Федор Бадмаевич — Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой мал адуулагша.

Дандеев Демьян Сократович — Баунтын аймагай «Амалатский» совхозой мал адуулагша.

Дульбеев Ким Африканович — Буряадай АССР-эй уран зураашадай Союзай уран зурааша.

Зилотина Анфиса Ивановна — түмэр замай 4-дэхи больницын хүүгэдэй таһагые даагша.

Закирова Тагзима Сабировна — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Зурлова Евдокия Баторовна — Улаан-Үдын столовонуудай трестын 6-дахи столовын поварнуудай бригадир.

Замбалаева Цыден-Сурун Дашиевна — Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой Хоронхойн һүнэй фермые даагша.

Иванов Серафим Дмитриевич — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой тракторист.

Ефимова Татьяна Андреевна — Улаан-Үдын трикотажна фабрикын ээрэгшэ.

Комаров Семен Петрович — «Востоксибстройтранс» трестын 8-дахи автобазын шофер.

Красовская Анна Федоровна — 397-дохи СПП-гэй штукатур-маляр.

Куриганова Нина Филипповна — Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэгшэ.

Климов Григорий Феоктистович — Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой механизатор.

Конева Анна Семеновна — Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой гахайшан.

Кузьмина Елизавета Далаевна — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» колхозой һаалишан.

Лошкин Александр Кириллович — Загарайн аймагай «Татарский ключ» карьероуправлениин үрэмдэгшэдэй звеногой бригадир.

Лисичников Александр Иванович — Улаан-Үдын гэр байра барилгын комбинадай бетон шудхагшадай бригадын бригадир.

Лепикина Александра Михайловна — Улаан-Үдэ городой инфекционно больницын врач.

Лакеев Борис Степанович — 145-дахи нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын штукатур-шэрдэгшэдэй бригадир.

Мошко Татьяна Нефедовна — Индустриально-педагогическа техникумэй директорэй һуралсалай талаар орлогшо.

Очирова Дашима Гимниндармаевна — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ-гай һаалишан.

Петров Владимир Ефимович — Улаан-Үдын шэлэй заводой шэл татадаг машинын машинист.

Потехин Николай Никитович — Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин поезд холбогшо.

Ринчиндоржиев Василий Митыпович — Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай «Холтосон» руднигай забойщик.

Ринчиндоржиев Ендок Абидуевич — Хориин аймагай Анаагай совхозой луговод.

Селеванов Леонид Анкудинович — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой тракторист.

Свистунов Дмитрий Яковлевич — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

Хамлатов Николай Иванович — Сэлэнгын аймагай Бага-Холбоолжоной разрезэй экскаваторай машинист.

Цыренов Владимир Раднаевич — Баргажанай аймагай Уланай колхозой мал адуулагша.

Цыденов Жугдур Ундеевич — Захааминай аймагай Далахайн совхозой мал адуулагша.

Цыбикова Дора Константиновна — Яруунын аймагай Нарһатын совхозрабкоопой хилээмэ баригша.

Шигаева Анастасия Георгиевна — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой шубуушан.

Эрдынеева Хандажап Гармаевна — Яруунын аймагай Яруунын совхозой һаалишан.

Ястребов Кирсан Григорьевич — Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Франциин, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, хүдэлмэришэн ангиин болон бүхы ажалшадай хэрэгэй түлөө дүлэтэ тэмсэлшэ, ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин хүндэтэ түрүүлэгшэ Бенуа Фрашоной наһа бараһантай дашарамдуулан, аха дүү ёһоной гүнзэгы шаналал бидэнһээ тогтоон абыт.

Бенуа Фрашон ажалшадай аша туһын түлөө, социализмын түлөө тэмсэлдэ бүхы амин наһаяа зорюулаа. Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин хүтэлбэрилэгшын тушаалда олон жэл хүдэлмэрилхэдөө, ажалшадай дунда ехэ хүндэтэй болоһон байгаа.

Бенуа Фрашоной халуун патриотизм, эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ушар пролетарска интернационализмтай, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлэй, Советскэ Союзтай хани барисаа бэхижүүлгын аша туһада зорюулагдадаг сусаршагүй ажал ябуулгатайнь нягта холбоотой.

Совет коммунистнууд, манай ороной ажалшад Франциин хүдэлмэришэн ангиин гайхамшаг хүбүүн, хэлбэришэгүй тэмсэлшэ-интернационалист, манай ороной эрхим хани Бенуа Фрашон тухай арюун тунгалаг дурасхаалые хододоо һанажа ябахал.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДҺЭЭ

Франциин, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүн, Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин хүндэтэ түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай эрхим хани нүхэр Бенуа Фрашон хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр, августын 4-дэ Парижда наһа бараа гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

СТАХАНОВСКА ХҮДЭЛӨӨНЭЙ 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ — КОММУНИСТНУУД

40 жэлэй саана Донбассай нүүрһэшэн Алексей Стаханов үдэрэйнгөө даабарие хэдэн дахин үлүүлжэ, манай орон соо үргэнөөр дэлгэрһэн хүдэлөөнэй эхи табиһан юм. Энэ үүсхэл социалис мүрысөөнэй охин соо бадараа гэбэл алдуу болохогүй. Ажалша зоной эдэбхи үүсхэл гайхамшагаар бадаруулһан үргэн дэлисэтэй мүрысөөн түрүүшын табан жэлнүүдэй амжалтануудые асарһан, тэдэниие түйлахa хэрэгтэ нүлөөлһэн байгаа гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо аяар 40 жэл үнгэршэбэ. Энэ үе соо социалис мүрысөөн улам саашаа хүгжөө, шэнэ, үшөөшье үндэр шатада гараа. Стахановска хүдэлөөнэй һайхан уг заншалшье нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлэгдэнэ. Коммунис ёһоор ажалладаг болохын тулада үргэн дэлисэтэй тэмсэл дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлөөнэй манлайда коммунистнууд ябана.

Манай предприятида социалис мүрысөөн яһала һайнаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Цех соомнайшье энэ тон шухала хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдадаг юм. Тиимэһээ эхэ, эсэгэнэрэймнай үүсхэһэн һайн һайхан хэрэг, стахановска хүдэлөөнэй охин мүнөө болотор бадарһан зандаа гээшэл.

Манай цехтэ арадай ажахыда тон хэрэгтэй болодог автомашинын кранууд бүтээгдэдэг. Ажал хүдэлмэримнай яһала һайн. Табан жэлэймнай түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабаринуудые һайнаар дүүргэһэн байнабди. Хараад үзэелши. Продукци гаргаха түсэб 101,1 процент дүүргэгдэжэ, ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлһэн байха юм. Тиихэдээ, 251 автокран, силос хуряадаг комбайнуудта тодхогдодог «Вихрь» гэжэ 4004 редуктор үйлэдбэрилэгдөө.

Манай үеын агуу барилга болохо Байгал-Амарай магистралиин барилгашадай захилнуудые маанад болзорһоонь урид дүүргэжэ үгөөбди. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 60 автокран бүтээжэ, Нижнеангарск эльгээгээ һэмди.

Эдэ амжалтануудта коммунистнуудай оруулһан горитой хубита бии. Бүхы һайн юумэ үүсхэгшэд эдэнэр лэ ха юм. Манай цехтэ КПСС-эй 42 гэшүүд ажаллана. Пенсидэ гараһан зонһоо бэшэниинь бултадаа коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Амаралтада гараашье һаа, түрэл заводтоо ерэжэ, ажал хэрэгтэнь туһалдаг зон манда баһал олон. Жэшээлхэдэ, Михаил Фёдорович Мостовской-Голубенко дала наһандаа хүрэжэ ябаашье һаа, инструментальна участогта слесареэр хүдэлнэ. Тиихэдээ залуушуулда габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, коммунистын нэрэ зэргые дээрэ үргэжэ ябана бшуу. Тиинишьегүй яалай даа! 1931 онһоо КПСС-эй гэшүүн, гражданска болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан үниинэй коммунист харюусалгаа һайнаар ойлгожо, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Тэрэ залуу хүбүүдые мэргэжэлдээ һургаха ехэ дуратай. Өөрынь хүбүүн бэри хоёрынь мүн лэ эндэ ажалладаг. Михаил Федоровичой һургаһан Игорь Пашинский гэжэ залуу хүбүүн мүнөө эрхим слесарь болонхой.

Игэжэ аха нүхэдэйнгөө хэжэ байһан хэрэгые саашаданиь үргэлжэлүүлхэ зон эхэ, эсэгэнэрэйнгээ замаар ябажа, ерээдүйдэ хэхэ ехэ хүдэлмэридөө мүнөөнһөө бэлдэнэ гээшэл. Тиихэдэнь үниинэй, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ.

Стахановска хүдэлөөнэй 40 жэлэй ойн урда тээ коммунист бүхэн Алексей Стаханов мэтэ габшагайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана гэжэ сэхэ хэлэхэ эрхэтэй байнабди.

Манай цехэй партийна организацида партийна 6 бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие ударидажа ябагшад бултадаа эрхимээр ажалладаг юм. Жэшээлхэдэ, В. И. Лапиниие абаад хараял даа. Тэрэнэй ударидадаг партийна бүлэгэй бүридэлдэ гагнууршад ородог. Нүхэр Лапин ходол урагшаа һанаатайгаар ябадаг хүн. Тиимэһээ мэргэжэлээ саашадань дээшэлүүлхэ гэжэ яһалашье оролдодог байха юм. Тэрэ Улаан-Үдын лесотехникум дүүргээд, мүнөө техник-электригээр хүдэлнэ.

Гадна партийна бүлэгүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй дунда В. Д. Пенкин, Ф. М. Мартынов гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр. Эдэнэр партийна хүдэлмэриие дүршэл һайнтайгаар ябуулжа, түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

Хододоо түрүү зэргэдэ ябаха үүргээ коммунистнууд хэр зэргээр бэелүүлнэб гэһэн асуудалда харюу үгэхэ һанаатайб. Юуб гэхэдэ, Стахановтал адляар ажаллаха гээшэ ганса хүдэлмэридөө һайн урэ дүнгүүдые түйлаһан ушар болоно бшуу. Коммунис ажалай ударник гээшэ үйлэдбэриингөө даабари эрхимээр дүүргэхэһээ гадна, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, уралан нарижуулга болоод һурган хүмүүжүүлгын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө зорюулдаг байха юм.

Жэшээ болгон хэдэн коммунистнууд тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Инструментальна участогай мастер А. М. Арефьев ажалдаа эрхим үрэ дүнгүүдые түйлана. Тэрэнэй участок цех болон завод соогоо саг үргэлжэ эрхимлэжэ ябадаг. Нүхэр Арефьев сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ехэ хүндэтэй. Тэрэнэй үльгэр жэшээ һайн нүлөө үзүүлдэг. Мастер Арефьев ниитын даабаринуудые ехэ дуратайгаар дүүргэдэг. Мүнөө үедэ заводойнгоо һайн дуранай арадай дружинын командираар һунгагданхай.

З. М. Бикбаев, С. Д. Баглык, В. А. Ечин, И. В. Бердюгин болон бусадай нэрэнүүдые эндэ дурдангүй гарахаар бэшэ байна. Эдэнэр хүдэлмэришэн хүнэй нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябана бшуу. Жэшээлхэдэ, Иван Васильевич Бердюгин үниинэй, дүй дүршэлтэй термист. Тэрэ халаанайнгаа даабарие 130—150 процент дүүргэжэ байдаг. Энэ нүхэр ехэ бэлигтэй хүн гэжэ хүдэлмэришэдэй дунда суурхадаг. Иван Васильевич залуу хүбүүдые олоор һургажа, эрхим термистнүүдые хүмүүжүүлээ. Геннадий Мазун, Виктор Басанов болон Павел Залюбовский гэгшэд багшаяа һайн һайхан үгөөр һанажа ябадаг.

Партиин гэшүүд бултадаа мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдодог байна. Үнэхөөрөөшье, эрдэм, техникын хурдан дэбжэлтын энэ үедэ һургуули һударгүйгөөр холо харайхаб гэжэ һанаһанай үлүү. Жэшээлхэдэ, З. М. Бикбаев заочноор һуража, Эрхүүгэй университедэй юридическэ факультет дүүргэхэ боложо байна. Токарна участогай мастер В. А. Ечин Улаан-Үдын индустриальна техникум мүн лэ заочноор һуража дүүргээд, нёдондоноо хойшо мастераар хүдэлдэг болоо. Энэ нүхэр залуушуултай сэхэ тааража хүдэлдэг гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, участок дээрэнь залуушуул олон юм.

Коммунист Григорий Михайлович Ключеревэй даадаг термистнүүдэй бригада завод доторoo саг үргэлжэ эрхимлэжэ ябадаг. Һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр үнгэрэгшэ жэлые дүүргэһэнэйнгээ түлөө «Коммунис ажалай бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Гадна тус заводто хүдэлдэг байһан Советскэ Союзай Герой Прокопий Фёдорович Сенчихинэй нэрэмжэтэ бригада гэһэн нэрэ зэргэдэ мүн лэ хүртөө.

Габшагай ажалаараа суурхаһан коммунистнуудай дундаһаа нэн түрүүлэн, токарь Лазарь Корнеевич Чебунин табан жэлэйнгээ даабарие дүүргээ һэн. Гурбан жэл арбан һара соо энэ амжалта түйлагдаһан байна. Тиигэжэ нүхэр Чебунин Ажалай алдар солын гурбадахи шатын орденоор һая шагнагдаа.

Владимир Гершевич гуша гаража ябаһан хүн. Гэбэшье нүхэдэйнгөө дунда хүндэлүүлдэг манай эгээл эрхим коммунистнуудай нэгэн юм. Тэрэ өөрынгөө мэргэжэлдэ залуу хүбүүд, басагадые һургана. Һүүлэй хэдэн жэлые абаад харахада, арбан хоёр хүн тэрэнэй шабинар гээшэбди гэжэ хэлэхэ байна.

Гадна ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Табадахи жэлээ участогайнгаа профгруппоргоор һунгагдаа.

Уралан нарижуулгын хэрэгтэ манай коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Тэдэнэй оруулһан 24 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 11 мянган түхэригэй мүнгэ, зөөри алмаха арга боломжо олгоо. Энэ хадаа байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд болоно.

Эдэ мэтын олон жэшээнүүдые дурдаад байхадамнай, манай цехэй коммунистнуудай эхэ, эсэгэнэрэйнгээ хэрэгтэ үнэн сэхэ байһаниинь элирнэ гээд һанагдана. Алексей Стахановай үнэтэ үүсхэл ганса өөрынгөө сагта хабаатай бэшэ байһаниинь эли ааб даа. Коммунис ажалай түлөө тэмсэл хадаа энэ хүдэлөөнэй үргэлжэлэл болоно бшуу. Тиимэһээ хаанашье, хэзээдэшье коммунистнууд хододоо түрүү зэргэдэ ябана гээшэ.

Һүүлэй табан жэлэй даабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, КПСС-эй XXV съездые ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн тэмсэлдэ коммунистнууд баһал гол һуури эзэлжэ, Эхэ оронойнгоо ашаа туһада бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

А. НОВИКОВ,
«Электромашина» заводой кран бүтээлгын цехэй партийна организацин секретарь.

ЗАЛУУШУУЛАЙ КОНКУРС

Залуу хүдэлмэришэдэй мэргэжэлээ хэр зэргээр шудалжа байһаниие шалгаха, тэдэниие һурган бэлдэхэ талаар промышленна предприятинуудта юунэй хэгдэжэ байһаниие элирүүлхэ зорилготойгоор имэ конкурснууд үнгэргэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээ эдэнэрэй удха шанарай хэр ехэ байһые хэлэһэнэй үлүү гэжэ һанагдана.

Улаан-Үдын промышленна предприятинуудта залуу хүдэлмэришэдэй конкурснууд боложо дүүрэбэ. Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заһабарилгын заводто залуу фрезеровщигууд болон токарьнуудай, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто залуу электро-гагнууршадай конкурснууд болоһон байна.

Эдэ конкурснууд залуу хүдэлмэришэдэй дадал шадабариин улам дээшэлһэниие, тэдэнэрэй дүй дүршэлөөр бүри баян болоһониие харуулаа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Промышленна предприятинуудай, «Сельхозтехникын» республикын нэгэдэлэй эмхи зургаануудай эрхим залуу хүдэлмэришэд бэлиг шадабарияа тон һайнаар харуулжа шадаа бшуу.

Хэнһээшье түргэнөөр, шанар һайнтайгаар конкурсынгаа даабарие дүүргэхэ гэжэ хүн бүхэн оролдоһон байна. Харин хэгдэхэ ёһотой хүдэлмэринь ехэ орёо байгаа. Тарифно-мэргэжэлэй справочнигай ёһоор һаа, табадахи разрядтай зоной хэхэ ажал шуу. Олон залуушуул өөһэдынгөө хэһэн зэр зэмсэгүүдые, тусхай түхеэрэлгэнүүдые абаад ерэһэн байна. Эдэ бүгэдые дуулахадаа конкурсдо хабаадаһан хүн бүхэн энэ мүрысөөндэ тон һайнаар бэлдээ, илалта түйлахын тулада ехэхэн оролдосо гаргаа гэһэн тобшолол хэхээр һэн.

Шанга тэмсэлэй үрэ дүнгүүдые конкурсын жюрин гаргахадань, нимэ залуу хүбүүд илаһан байба. Фрезеровщигуудай дундаһаа локомотив-вагон заһабарилгын заводой түлөөлэгшэ Сергей Лавринович, токарьнуудай дундаһаа Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-механическа заводой залуу хүдэлмэришэн Евгений Ложкин, электро-гагнууршадай дундаһаа судна бүтээлгын заводой түлөөлэгшэ Иван Калёных гэгшэд.

Эдэнэр конкурсын даабари дүүргэхэдээ һайн саг харуулһан, эрхим шанартайгаар хүдэлмэриеэ дүүргэһэн байгаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, энэ конкурс дээрэ шанарта ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа бшуу.

Энээнһээ уламжалан нэгэ һонирхолтой юумэ хэлэхээр байна. Конкурсынгоо даабариие түрүүн дүүргэһэн хүдэлмэришэдэй хэһэн детальнуудай шанар һүүлэй һүүлдэ ехэл ахир байшоо. «Яарахадаа — даараха» гээшэ энэл бэшэ гү? Энэ ушар залуу токарьнуудай гаргаһан тон ехэ алдуунуудай нэгэн болоно. Гансал Евгений Ложкин нимэ алдуу гаргангүй эрхимээр ажалаа дүүргэжэ, 38,5 баллтайгаар илаа һэн.

Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-механическа заводой залуу фрезеровщигууд баян дүршэлтэй, ехэ. дадал шадабаритай байһанаа харуулба. Жэшээлхэдэ, Виктор Нелюбин, Александр Финаев гэгшэд 2—3-дахи һууринуудые эзэлжэ, эрхим амжалта түйлаа ха юм.

Виктор Нелюбин хэһэн хүдэлмэриингөө шанарай түлөө абажа боломоор 17,5 балл абаһан: Гэбэшье жээрэб тэрээндэ муу талаараа эрьелдээ гэхэдэ болоно. Хэнһээшье түрүүн шадабарияа харуулха болоһон тула станогоо тааруулжа ехэ сагаа гээһэн байгаа бшуу. Энэ ушар тэрэниие хоёрдохи һууридa гаргаа гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Гадна шангай һууринуудые эзэлээгүйшье һаа, һайн дадал шадабари, һайн дүй дүршэл харуулһан залуу хүбүүд тухай богонихоноор хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Электро-заһабарилгын заводой Виталий Куриганов, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой Жамбалдоржи Сакияев гэгшэд деталиингаа тон гол хубииень һайнаар хэхые оролдоод, саашадаа алдуу гаргажа, шангай һуурида гарангүй улэһэн байна.

Прибор-бүтээлгын заводой залуу фрезеровщик Анатолий Зверьков эрхим шадабари харуулба. Конкурсын сэгнэлтэдэ орохогүй хоёрдохи деталяа бүтээхэдээ энэ нүхэр хэнһээшье һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна бшуу.

Эдэ бүгэдэн дээрэһээ харахада имэ конкурснуудта хабаадагшадай дунда бултанһаа булюу зон үгы байдаг болоо гэһэн тобшолол хэлтэй болоно.

Гадна хүдөө нютагуудай промышленна предприятинуудай залуу хүдэлмэришэдэй шадабариин улам дээшэлһэниие онсо тэмдэглэмээр байна. Жэшээлхэдэ, Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-механическа, Элхиин авто-заһабарилгын, Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа заводуудай түлөөлэгшэд энэ һанамжые бодотоор гэршэлээ.

Имагтал ВЛКСМ-эй Загарайн райком, локомотив-вагон заһабарилгын, судна бүтээлгын заводуудай комсомолой комитедүүд залуу хүдэлмэришэдые бэлдэхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулдаг байна гэжэ онсо тэмдэглэмээр. Тиихэдээ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй туһаламжаар энэ туһатай хэрэг ябуулжа, партийна болоод профсоюзай организацинуудай ударидалга доро хүдэлнэ. Иимэ холбоо барисаан ехэ амжалта асарна гэбэл, алдуу болохогүй бшуу.

Б. БАЛБАРОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой инструктор.

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫЛДЭН БОДОНО

Захаминай аймагай Санагын совхозойхид үбһэ хуряалгаяа амжалтатайгаар эхилжэ, адуу малдаа бардам һайн тэжээл бэлдэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Мүнөө Санагын совхоздо үбһэ хуряалгын 30 звено эмхидхэгдэнхэй. Тэдэ звенонуудта 330 гаран хүн ажаллана. Эдэ звенонуудай гэшүүд 50270 центнер үбһэ бэлдэхэ даабаритай. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 8 мянган центнерээр ехэ болоно бшуу.

Хэнэйшье мэдэһээр, үбһэ хуряалга — ехэ харюусалгатай хаһа. Эндэ үдэр, час бүхэн үнэтэй ха юм.

— Үбһэ хуряалгада үшөө хабар байхаһаа бэлдэжэ эхилээ һэмди. Трактор, машина, косилка, тармуурнуудаа һайнаар заһабарилхые оролдонобди. Мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ 32 трактор, косилкануудай түгэс агрегадууд, тармуурнууд болон бусад түхеэрэлгэнүүд хүдэлнэ. Захаминай газар дайда ондоошог. Хада шулуун, ой модон, шугы бургааһан бии. Тиимэ гар хажуураар ногоо сабшаха ажал баһал ехэ, — гэжэ Санагын совхозой директор Владимир Жамсуевич Цыренов хөөрэнэ.

...Үбһэ хуряалгын 30 звеногой нэгэн — Дамдин Доржиевич Бадмаевай звенодо ошобобди. Энэ звено 193 гектар газарай үбһэ сабшажа, хуряаха, һүрилхэ даабаритай.

Дамдин Доржиевич Бадмаев — дүй дүршэлөөр баян звеньевой. Хэдэн олон жэлэй туршада энэ хүн үбһэ хуряалгада хабаадалсана. Ахахын хүтэлбэрилэгшэдэй тэрээндэ ойлгуулһан этигэл найдабариие оролдосото һайн ажалаараа харюулдаг юм. Тэрэнэй дааһан звено өөрынгөө даабариие ходо дүүргэдэг.

Мүнөө Дамдин Доржиевич Бадмаевай звенодо арбан хоёр хүн ажаллана. Ехэнхинь — һургуулиин һурагшад. Жэшээлхэдэ, 9-дэхи классай һурагшад Анна Ардаева, Света Мархаева, Сэсэгма Цыденова болон бусад үбһэ хуряалгада һайнаар, оролдосо ехэтэйгээр хабаадалсана.

Нүхэр Бадмаевай звено мүнөө хорёод һүритэй болонхой.

— Бороо хурын ороогүй, сэлмэг үдэр бүхэниие һамбаашалан хэрэглэжэ, үбһэ ехые абаха гэжэ оролдонобди. Захаамин нютагые һайн мэдэнэ ха юмта. Эндэмнай хюруу эртэ унадаг. Тиимэһээ ногооной шарлаагүй, һайхан байха үедэ хуряажа абахал гэжэ ларана, оролдоно гээшэбди, — гэжэ звеное даагша Дамдин Доржиевич хөөрэнэ.

Ингэжэ санагынхид адуу малдаа элбэг тэжээл бэлдэхын түлөө тэмсэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Санагын совхозой үбһэ хуряалгын звеное даагша Д. Бадмаев. 2. Звеногой гэшүүд (зүүн гарһаа) — 9-дэхи классай һурагшад Анна Ардаева, Света Мархаева, Сэсэгма Цыденова. 3. Бухал шэрэдэг хүбүүд (зүүн гарһаа): Ламажап Бадмаев, Виталий Ардаев.

Авторай фото.

БАМ-да ХҮДЭ...
ЗОЛТОЙ БАЙ...

Улаан-Үдын юһэдэхи ...
да наймаалагшад боло...
нуудые һургажа гарга...
Эндэ һураһан хүбүүд, ...
манай республикын ...
то, тосхонуудта ажа...
Бии болоһонһоо хойш...
соонь хэдэн мянгаад хү...
училищиие дүүргэжэ...
бшуу.

Байгша ондо училищи...
гэһэн 60 басагад манай...
агуу барилга болохо ...
Амарай магистралиин ...
гуудай магазинуудта, ...
нуудта хүдэлхэеэ ...
Иимэ золтой байһанда...
нэр ехэ омогорхожо ба...
нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Һая эдэнэрые үдэшэ...
лобо. Эндэ ажалай бол...
най ветеранууд ури...
ВЛКСМ-эй горкомой ...
обкомой харюусалгата хү...
рилэгшэд байлсаһан юм.

Тус училищиин ...
Валентина Андреевна ...
ва БАМ ошохоёо байһан...
гадые һуралсалаа дүү...
нээрнь амаршалаад, ...
гаа намтарые амжалто...
эхилхыень үреэбэ. Ти...
эхэ эсэгэнэр, аха нүх...
адляар габшагай ...
ажаллахыень уряалһан...

ВЛКСМ-эй обкомой ...
тарь Александр Иннокен...
Лоскутников училищи ...
шэдые мүн лэ амарш...
БАМ ошохо комсомолой ...
конуудые басагадта ба...
БАМ барилсаха болоһон...
нэртэ үнэтэ бэлэгүүд ...
барилгада хүдэлжэ бай...
луу үетэнэй формонууд...
лагдаһан байха юм.

Гадна «Нижнеангарск...
строй» трестын УРС-ай ...
лэгшые сугларгашад ...
альга ташалгаар угтаһ...
на. Тэрэ БАМ-ай бариг...
эбтэй эетэй бүлэдэ ор...
һоноорнь басагадые ...
лаад, саашанхи замд...
жалта, зол жаргал хү...

Эрхимээр һуража ...
шаяа дүүргэһэн Наталья...
но, Татьяна Секерина, ...
Русина болон бусадта ...
лэлэй грамотанууд ба...
даа. Гансал «эрхим» ...
сэгнэлтэнүүдые абадаг ...
Наталья Махно нүхэ...
зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, ...
һайн һайханиие хүсэһ...
до үнэн зүрхэнэй баяр...
лан хүргөө, БАМ дээрэ ...
байхадаа гансал эрхим...
дэлхэбди гэжэ үгээ үг...

Ю. ТИХОНЕ...
ВЛКСМ-эй обком...
секторые даа...

ЭРМЭЛЗЭЛ

Зурагшал

Аяар холын Аха нютагай нэгэ хүн — Халзан Раднаевич Мункoнов тухай уншагшадта хөөрэхэ дурамни хүрэнэ.

Халзан Раднаевич малшан айлай гэр бүлэдэ түрэһэн, эсэгын ганса хүбүүн, бага наһанһаа үншэрһэн, арбаад наһанһаа мал дахажа, харууһалжа ябаһан хүн. «Малда ехэ бэрхэ хүбүүн» гэжэ нютагаархиниинь уданшьегүй хэлсэдэг болоо һэн.

Халзан Раднаевич — «халуун шулуу һайса долёоһон» нүхэр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай гал дүлэн соогуур гарасалдажа, хэдэн олон хото городуудые сүлөөлэлсөө. Хэдэ дахин шархатаа. Нэгэтэ тагнуулда гараад ерэхэдээ, дайсанай офицерые барижа асарһан юм.

Нютагай врач Мария Дубжировна Сындеева фронтовик Мункoновой бэеые нэгэтэ шалгажа үзөөд, иигэжэ хэлэбэ:

— Олон дахин шархатаһан хүн байнат. Тэрээнһээ боложо бэетнай муудаа. Хоёрдохи группын инвалид болгохо эрхэтэй комиссида эльгээһүү.

Тиихэдэнь Халзан Раднаевич ухаа алдажа:

— Үгы, яагаа гээшэбта? Инвалид болошоод, юугээ хэжэ хэбтэхэ хүнбиб? — гээ һэн гэжэ хэлсэдэг.

Тэрэ гэһээр гушаад жэл үнгэрөө.

...Дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүд бэлэй. Колхозой түрүүлэгшэ Николай Иванович Сантуев Халзан Раднаевичые дуудажа асараад, мал ажалай бригадын бригадирай тушаал даахыень дурадхаба.

Мункoнов түрүүшээр маргаба. Юуб гэхэдэ, тэрэ наһаараа мал харууһалжа ябаа. Одоол мал яажа адуулхаб, яажа эдеэлүүлхэб, абари зангыень, хүрөөд орхидог үбшэ хабшыень һайн лэ мэдэхэ һэн. Теэд тиимэ хүтэлбэрилхы тушаалда нэгэтэшье ябажа үзөөгүй ха юм. Эндэш ганса малшанай баян дүй дүршэл бэшэ, хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы шадабари, бэлиг хэрэгтэй болоно бшуу.

Энээн тухайгаа түрүүлэгшэдэ тэрэ хэлээ һэн. Харин түрүүлэгшэнь урдаһаань энеэбхилээд:

— Дүй дүршэлөөр баянта. Одоол тандал адли хүн бригадир болохо зэргэтэй, — гээ һэн.

Нүхэр Мункoнов тиигэжэ мал ажалай бригадир болоо.

«Залхуу хүнэй доро олбог шэрдэг, бэрхэ хүнэй доро хайша шүбгэ» гээд арад зон тон зүбөөр хэлсэдэг гээшэ. Эгээл эдэ үгэнүүд Халзан Раднаевичта таарадаг юм.

«Улаан Аха» колхозойнгоо малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө Халзан Раднаевич хэды шэнээн оролдоо гээшэб! Һүниие һүни гэнгүй, үглөөнэй харанхыһаа үдэшын харанхы болотор гүүрэнүүд дэгүүр ябаха. Үбэлэй һүни огторгойн одо мүшэд ониб-аниб эмнилдэн, хазаар моритой хүнэй ханхинаса хатаруулхые гайхалдан харадаг бэлэй. Мундаргын оройдо сарба һүхэ мэтээр һанжаһан наймaнай һарашье сэбдэг һүниин гунигта хүгжэм соо баһал гайхаха: «Хайшаа лараһан хүн гээшэб?».

«Улаан Аха» колхозой малай тоо, үүлтэр хараа байса олошоржо, һайжаржа эхилбэ. Энэ ажахы адуу малаар аймаг соогоо түрүүн ябадаг болоо һэн. Энэ ехэ амжалтада Халзан Раднаевичай габьяа бии бэлэй.

1960-аад онуудай эхеэр Буряад орон дотор һайн һайхан үүсхэл тараа һэн. Энэ юуб гэхэдэ, адуун һүрэгые олошоруулан үсхэхэ гэһэн оролдолгын эхин бэлэй.

Адуу харууһалха хүн колхоз дотор олдожо үгэбэгүй. Угайд һаа тиихэ үедэ шоно элбэг һэн. Адуу мал зууха, бажууха ушарнууд олон лэ бэлэй. Жэлэй дүрбэн сагта адуу манаха, харууһалха гээшэмнайш хүнгэн бэшэхэн хэрэг. Хаана адуу бэлшээхэб, яажа түлжүүлхэб, унагалуулхаб — эдэниие һайн мэдэхэ хэрэгтэй бшуу.

Адуу харууһалха хүнэй олдоогүй дээрэһээ мал ажалай бригадирые адуушанаар эльгээхэ баатай болоо һэн. Харин Халзан Раднаевич эдэ бүгэдэ бэрхэшээлнүүдһээ айгаагүй, сухаряагүй.

Колхозой правлениин, партийна организациин этигэл найдабариие тэрэ нангинаар бэелүүлжэ, харюулха гэжэ оролдоо.

Халзан Раднаевич адуушан болобо гэжэ дуулахадаа, нютагай хүн зон һанаагаа амараа һэн гэдэг:

— Одоошье адуун һүрэгнай хүл дээрээ гарахань, найдамтай гарта оробо, — гэлсээ.

Адуун һүрэгэй үүлтэр һайжаруулха тухай Халзан Раднаевичай дурадхалые колхозой правлени дэмжэжэ, һайн үүлтэрэй азарганuудые худалдажа абаа бэлэй. Тиигэжэ хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, энэ колхозойхид 100 гүүн бүриһөө 80—85 унага абажа, тобиржуулдаг болобо.

...Найман жэлэй туршада Халзан Раднаевич адуу манаа. Үбэлэй сэбдэг хүйтэндэ, хабарай хахир сагта хүйтэ абаһанайнгаа һүүлээр Мункoнов адуун һүрэгөө тушааха баатай болоо һэн.

Бэеэ аргалуулһанай һүүлээр Халзан Раднаевич миин һуужа шадаагүй. Уданшьегүй үхэршэн болоо. Хэдэн жэл үнгэрһэн хойно хони тушаажа абаад, һайн түл абажа, амжалта түйлана.

...Һаяхан нажарай эхин багта Халзан Раднаевичтай уулзабаб. Тэрэмни ехэ баяртай ябаба. Үрматайгаар урдаһаам энеэбхилээд.

— Хонидоо тушааһааб. Мүнөө сабшалан уһалнаб. Намартаа баһал хониёо хаража эхилхэб, — гэжэ хэлэбэ.

Үнэхөөрөөшье Халзан Раднаевич хони харууһалхынгаа хажуугаар нютагайнгаа сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ олон жэлдэ хабаадана. Тэрэнэй уһалһан сабшалангай газарһаа 16—18 центнерһээ бага үбһэн абтадаггүй.

— Үбһэ тэжээлээр бардам байгаал һаа, мал һайнаар харууһалжа шадахаш, — гээд тэрэ хөөрэдэг.

Үнэхөөрөөшье тиимэ. Бүхы наһаараа ниитын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдожо ябадаг Халзан Раднаевич Мункoновой эрмэлзэл һайхан даа. Тиигээд эрмэлзэһэндээ хүрэжэ, амжалта, илалта түйлададагынь бүришье һаа һайшаалтай.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ
Ахын аймаг.

МАНАЙ ХАМТЫН БАЯЛИ...

«Байгал хадаа тон шухаг, үзэсхэлэн һайхан нуур болоно. Тэрэ — манай хамтын баялиг. Тэрэнэй байгаалиин баялигуудые, үзэсхэлэн һайхан ургамалнуудые хамгаалха хэрэгтэ хубитаяа оруулжа шадаха хүн бүхэн оролдохо ёһотой!»

Москвагай гүрэнэй университедэй студент, үнгэрэгшэ зундаа Байгал дээрэ ажаллаһан студентнэрэй барилгын отрядай комиссар Лена Кременецкаяһаа эдэ үгэнүүдые дуулаа һэм.

Экономическа факультедэй студентнэрэй отрядуудай ажаллахаяа ошохо Сахалин, Казахстан, Москва шадар гэхэ мэтэ адресуудай дунда «Байгал!» гэжэ үгын бии болоходо, хэншье гайхабагүй. Олонхи студентнэр байгаалиие хамгаалха талаар Бүхэроссин бүлгэмэй гэшүүд, университедэй «Хүн ба биосферэ» гэжэ научна кружогой эдэбхитэд юм. Экономическа факультедэй статистикын кафедрада байгаалиие хамгаалха талаар шиидхэгдээгүй асуудалнуудаар курсын дипломно олохон хүдэлмэри бэлдэгдэһэн байна. Искусственна аргаар омоли үсхэбэрилхын түлөө шэнэдхэн һэльбэгдэжэ байгаа Большереченскэ загаһанай заводой барилгада хабаадалсаха дуратайшуул тон олон байба.

Отрядай бүридэлдэ 45 хүн ороо. 17 басаган, 28 хүбүүн Сэлэнгэ мүрэн тээшэ харгы замдаа гараба.

5-дахи курсын студент Валерий Часовой командирынь болоһон байгаа. Университедтэ орохоһоо урид тэрэ загаһа үсхэбэрилэгшөөр ажалладаг байгаа, тиин Байгал дээрэ ажаллаха отряд эмхидхэхэ гэһэн дурадхал оруулһан юм.

— Манай отряд юрын юм, — гэжэ Валерий Часовой хэлэнэ. — Гансал барилгамнай юрын бэшэ байгаа. Гадна, олоһон мүнгэнэйнгөө ехэнхи хубиие — 10 мянган түхэригые байгаали хамгаалгын бүлгэмэй нютагай отделениин жасада дамжуулан үгэхые шиидээбди. Тэрэ мүнгэмнай аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдээ. Октябрь һарада, Байгалай эгээл үнэ сэнтэй загаһан — омолиин түрьһээ хаяжа байха үеэр, вертолёдуудаар харууһалалга эмхидхэгдэһэн байна. Хуули эбдэн, нуур дээрэ загаһа баригшад үшөөл ушардаг, тиимэһээ нимэ харууһан ехэ хэрэгтэй бшуу.

Москвагай студентнэр предприяти шэнэлэлгэдэ хоёр һара ажаллаба. Энэ хугасаа соо тэдэ ехэ юумэ хэээ. Зунай туршада отря... шүүд мэргэжэлтэй бе... гууд, модошо дархашу... һанаа гэршэлхэһээ ... дүтын һууринуудта ... наада харуулба, ... дые уншаба. Мүн ... хамгаалгын бүлгэмэй ... һа хамгаалгын зург... баяр баясхаланда хү...

Отрядай гэшүүд ... туршада ехэ ажал хэ... ри эбтэй болоһон бай... дэб курсануудай, мүн ... оронуудай студентнэр... та ороһон юм. Дүрбэ... ГДР-эй, табаниинь Че... вакийн түлөөлэгшэд ...

— Эндэ ерэжэ, би... ехэ юумэ мэдэхэ болоо... гэжэ Лена Кременец... лэнэ. — Эндэхи байга... үргэн дэлгэр мэтэ үз... Полинуудай заха үзү... рагдахаар бэшэ. Түхэ... жэнь тад ондоо байна... 60 километрые — «... дамнай», 150-ые — «... харин 400-е «холо б... жэ хэлэдэг. Харин Б... Эндэ ерээд лэ байха... зар дэлхэй дээрэ бол... һан бүхы юумэнэй тү... биин харюусалгатайга... ехээр мэдэрбэбди. Эд... дэ — манай хамтын ... манай хамтын баялиг ...

Александр ЮРИ...

УРАН БЭЛИГТЭНЭЙ ХАТАР НААДАН

Уран hайханай хүдэлмэридэ hайн дурааараа хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа туршалсажа, үдэрhөө үдэртэ нарижуулжа байхаhаа урматай юумэн үгы гэжэ олонхид хэлэдэг юм. Энэньшье зүйтэй. Юуб гэхэдэ, сүлөөтэй сагаа ашагтайгаар үнгэргэжэ, өөртөө туhатай юумэ абахые оролдоно бшуу. Мүнөө үедэ сүлөөтэй сагаа ямаршье туhагүйгөөр үнгэргэжэ, миил зайгуултажа ябахань эшхэбтэр ха юм.

Агуу Илалтын гушан жэлэй алдарта ойдо зорюулагдажа үнгэргэгдэhэн уран бэлигтэнэй харалга эдэ бүгэдые али бодо гэршэлээ бэлэй. Зүжэг наадыень хаража, аялга хүгжэмыень шагнажа hууха да, бүхы сэдьхэлhээ баясаха ушартай байгдаа. Уран бэлигтэнэй тоо жэлhээ жэлдэ олоширжо, гүйсэд мэргэжэлтэй артистнарhаа дутуугүй дуу хангюурдажа, уян нугархай хатар гүйсэдхэжэ байна бшуу. Арад зоной бэлиг дундаршагүй баян гээшэмнай одоо энэл даа!

Улаан-Үдын уран бэлигтэнэй мүрысөөндэ 135 бүлгэм хабаадалсаа. Бүхы дээрээ арбан дүрбэн мянган хүн гурбан шатын харалгада байлсажа, хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа. Нилээд олон хүн хабаадалсаа гэхээр. Теэд бүришье олон байха hэн. Зарим коллективүүд бэлэдхэл хээгүй. Жэшээнь, Буряадай модо болбосоруулгын ба мебелиин комбинат, ТЭЦ, геологоуправлени болон бусад барилгын эмхинүүдэй уран hайханай бүлгэмүүд харалгада хабаадалсаагүй. Уран hайханай бүлгэмэй ажалда анхаралаа бодотоор хандуулдаггүйнь гайхалтай.

Улаан-Үдын гурбан районуудта үнгэргэгдэhэн түгэсхэлэй харалга үнэхөөрөөшье hонирхолтой байгаа. Элдэб янзын мэргэжэлэй хүнүүд сугларжа, бэлиг шадабаряа туршалсаа. Согтой дорюун хүбүүн, басагадтай хамта наhатайшуул гаража, мүн баhа залуугай ульhатайгаар дуу дуулаа, хатар гүйсэдхөө. Одоо баясамаар байгаа. Программань баян, олон жанрhаа бүридэнэ. Жэшээнь, республиканска физиотерапевтическэ поликлиникын уран hайханай бүлгэмэй репетицэдэ хэды дахин байгаа hэм. Хүн бүхэниинь бүхы сэдьхэлhээ оролдожо, номер бүхэнөө жэнишэдгүй hайнаар бэлдэхые оролдоо. Олоороо дуулахада бүгэдөөрэн хабаадалсажа, хэды дабхар нугалбаритай дуу ирагуу гоёор гүйсэдхөө hэн. Тиигэбэшье түгэсхэлэй харалгада орожо шадаагүй. Юундэ? Гайхахаар юумэн эндэ үгы. Нэгэдэхеэр, тусгаар бэлэдхэлтэй соёлшо эндэ үгы. Уран hайханай ажал саг дарыдаа эмхидхэгдэнэгүй. Хүгжэмшэниие бэдэржэ зобоно. Хоёрдохёор, уран hайханай бүлгэмые хэрэгтэй зүйлнүүдээр хангаха тушаа хэншье сэдьхэлээ табинагүй. Һайндэрэй дүтэлхэдэ энэ тэрэ юумэеэ бэдэржэ гүйлдэхэ юм. Теэд тэрэнь олдохогүй. Ингэжэ дээрээ ортошоод байхадаа урма зоригоо хухаржа, хамаг бэлэдхэлынь буруу hүрэхөө hанана бшуу.

Уран hайханай бүлгэмэй ажалда hайн дураараа хабаадагшадта найдаад, тусгаар мэргэжэлтэй хүниие абангүй байха гээшэ буруу. Энээн тушаа бодохоор болоо.

Оперо ба баледэй театрай сценэ дээрэ «Электромашина» заводой уран hайханай бүлгэмэйхид дуу дуулаа hэн. Зүгөөр урдань иимэ сценэ дээрэ зүжэг наада табижа үзөөгүй хүнүүд нэгэ мэгдэхэ, нэгэ тэбдэхэ ушартай байгаа бэлэй. Хэнэйшье мэдэhээр, заводой дуушад хүгжэмэй училищиин, багшанарай институдай, мүн бусадшье дуушадтай тэнсэжэ шадаагүй. Тиигэбэшье ехэ оролдолго гаргажа, түгэсхэлэй харалгада хүрэтэрөө номер бүхэнөө мүлиhэниинь тон hайшаалтай. Уран hайханайнь хүтэлбэрилэгшэ А. Каратаев энэ талаар ехэ юумэ хэнэ. Уран hайханай бүлгэмэй ажалда хүнүүдые олоор хабаадуулжа, искусствын hайн hайхан нүлөөе олондо ойлгуулхые оролдоно. Үнгэрhэн харалгада заводой дуушад түрүүшын hуури эзэлээшьегүй hаа, түгэсхэлэй харалгада гараhанаараа урмашажа, саашадаа бүришье hайнаар хүдэлхэ зорилготой.

Түгэсхэлэй харалгада орохын түлөө Советскэ районhоо гушан хоёр коллектив тэмсээ. 400 номерhоо гушан долоонинь абтаhан байна. Октябрьска районhоо бүришье үсөөн байгаа. Жюрин шэлэжэ абаhан хорин зургаан номерые мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд бэлдэhэн байха юм. Тиигээд ерэхэлээрээ энэ районой бусад предприяти болон эмхи зургаанууд hанаhанда хүрэмөөр бэлдээгүй, миил түрүүшын харалга дээрэhээ халиhан байгаа. Хэрбээ саг үргэлжэ ажалаа ябуулжа, зүжэг наада харуулжа байгаа hаань, иимэ ушар тохёолдохогүй бэлэй. Еhын тэдысэ харалгада бэлдэhэн болоод, тоотойхон номернуудые дурадхаhаниинь бүришье өөдэгүй.

Хүнэй сэдьхэл хүдэлгэжэ, урма зориг бадаруулжа шадахаар коллективүүд Октябрьска райондо бии. Теэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаггүйнь гайхалтай.

«Рассвет» гэжэ соёлой байшангай, «Тэрэнги» гэжэ дуу хатарай ансамбль, мүн ЛВРЗ-гэй болон локомотивно депогой соёлой байшангай дэргэдэхи хоорнууд эрхим hайн бэлэдхэлтэй байгаа. Республика соогоо мэдээжэ соёлшод, жэшээнь, В. Хижняков, А. Ваулин, Т. Полозова, Ю. Кротов болон бусад ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, программаа саг үргэлжэ шэнээр зохёоно.

Харалгада муу бэшэ зүйлнүүд табигдаа гэхээр. Гэбэшье үшөө дутагдалтай байгаа. Дайнай үеын уран шүлэгүүд даншье үсөөнөөр уншагдаа. Буряадай композиторнууд болон поэдүүдэй зохёолнууд гүйсэдхэгдөөгүй. Зарим уншагшад hанаhанда хүрэмөөр уншажа шадаагүй. Энээн тушаа шиидхэхэ хэмжээ абахаар саг ерээ.

Минии hанахада, уран hайханай бүлгэмэй ажал коллектив бүхэндэ адли тэгшээр эмхидхэжэ, мүн шухала харалгада тон харюусалгатай бэлдэхэ хэрэгтэй. Еhын тэдысэ бэлдэхэ болоо hаамбай, шэнэ hонин зохёолнуудые дэлгэрүүлжэ, үнэн хүсэд бэлдэжэ, харалгада бэлэдхэлээ hайнаар дабтажа байхал.

А. ДОНДУКОВ,
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай директор.

КОСМОНАВТИКЫН ГАЙХАМШАГ ТУЙЛАЛТА

Петр Климук, Виталий Севастьянов гэгшэд «Салют-4» гэжэ замбуулинай станци дээрэ 63 сүүдхэ соо хүдэлhэнэйнгөө hүүлээр «Союз-18» гэжэ транспортна онгосоор Газартаа бусажа ерээ hэн. Одото замбуулинай дайда соогуур хэгдэhэн энэ ниидэлгэ Эсэгэ оронойм-най эрдэм, техникын гайхамшаг туйлалта, замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар совет космонавтнуудай амжалта болоно гэжэ эрдэмтэдтэ, конструкторнуудта, инженернүүдтэ, технигүүдтэ ба энэ ниидэлгэ бэлдэлгэдэ хабаадаhан хүдэлмэришэдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээhэн амаршалга дотор хэлэгдэнэ. Энэнь арадай ажахын гол шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула замбуулинай дайда шэнжэлхэ хэрэгтэ шэнэ хараа түсэбүүдые нээнэ.

Научна станцида шухала хэрэгтэй шэнжэлэлгын аппаратура бүтээhэн совет элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, замбуулинай аппарадуудые зохёоhон конструкторнууд, инженернүүд космонавтнуудай түрэлхидтэй, ханинартай хамта ге-

Звездный хотодо Геройнуудтай уулзаба

ройнуудые угтахаяа августын 5-да Москва шадарай аэродром дээрэ ерэhэн байгаа.

— Газарые тойрон ниидэдэг станцинууд хадаа дэлхэйн эрдэм наукын туршалгын лабораторинууд болоно, — гэжэ академик Б. Н. Петров ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ. — Газарые тойрон дабшалгын замаар замбуулинай техникэ ба экипажнуудые удаан саг соо али бүхы талаарнь туршажа үзэhэнэй hүүлээр хүн түрэлтэн замбуулинай дайда руу гүнзэгыгөөр нэбтэрэн орожо, тэрэниие түбхинүүлэн hуурижуулха байна. Петр Климугай, Виталий Севастьяновай хоёр hара соо хэhэн хүдэлмэри энэ замда шухала алхам болоно.

— Энэ жэлдэ «Салют-4» гэжэ станци дээрэ хоёр экспедициин хэhэн ажал ябуулгын дүнгүүд асари ехэ. Энэнь манай эрдэм наукын үндэhэ hууриие улам бата бэхи болгоо, — гэжэ замбуулинай жолоодогдодог аппарадуудай проект табигша, конструктор боложо, хоёр экспедициие хүтэлбэрилэлсэhэн СССР-эй летчик-космонавт К. П. Феоктистов хэлэнэ. — Эрдэм наукын ба арадай ажахын туршалгануудай үргэн ехэ программа бэелүүлхые хараада абаа hэмди. Тиихэдээ али бүхы хэрэгүүдые оньhон автомадуудта, тоолон тодорхойлолгын техникэдэ даалгажа, нэгэ янзын ба хүшэр бэрхэшээлтэй хэрэгүүдhээ космонавтнуудые сүлөөлхөөр оролдоо hэмди.

Онгосын ба станциин ами амяараа хүдэлхын тула туршалгын түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэhэн байнабди гэжэ К. П. Феоктистов хэлэбэ.

Климук Севастьянов хоёрой ниидэлгэ 1975 оной элитэ ехэ, тодо хурса хэрэг болоно гэжэ СССР-эй летчик-космонавт авиациин генерал-майор А. А. Леонов мэдүүлээ. СССР-эй, США-гай онгосонуудай замбуулинай дайдада түрүүшынхеэ уулзажа, үргэн ехэ программа бэелүүлжэ байгаашье hаань, «Замбуулинай дайдаар удаан саг соо ниидэгшэднай хэр ябанат?» гэhэн асуудалаар үдэр бүриингөө ажалые эхилдэг байгаабди.

СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент О. Г. Газенко, «Союз—Аполлон» гэжэ ниидэлгын хүтэлбэрилэгшэ А. С. Елисеев, эгээл харюусалгатай туршалгануудые хэхэдэнь, «Салют-4» станциие жолоодон хүтэлхэ штабые толгойлогшо, совет космонавтнуудые бэлдэлгын хүтэлбэрилэгшэ авиациин генерал-лейтенант В. А. Шаталов энэ ниидэлгэдэ үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

«ИЛ-18» түхэлэй самолёдой двигательнүүдэй хүнхинөөн хөөрэлдөөемнай таhалба. Удаан саг соо ниидээд буухаhанайнгаа hүүлээр Байконур космодром дээрэ медицинскэ шэнжэлгэ гараhан экспедициин геройнууд тэндэ hуужа ябана. Түрэлхид болон хани нүхэдыень угтагшад урагшань табиба. Эдэнэр Петртой, Виталитай май hараhаа хойшо уулзаагүй, түрэhэн үдэртэйнь дашарамдуулан, замбуулинай дайдада хоюуландань амаршалга эльгээhэн байгаа.

Замбуулинай баатарнууд энеэбхилэлдэhээр буужа ерэбэ. Замбуулинай дайда соогуур ниидэлгээ дүүргэhэн тухайдаа, замбуулинай дайдада шэнэ хүдэлмэри хэхээр бэлэн байhан тухайдаа элидхэбэ. Баглаа сэсэгүүд, хани халуун тэбэрилдээн, таалалдаан. «Амар сайн, одоошье даа!» — гэhэн үгэнүүд зүг бүхэнhөө соностоно.

Звездный хотодохи соёлой ордонгой дэргэдэ баярай митинг болобо. Бишыхан үхибүүд сугларагшадай урда захада байна. «Таанадаараа омогорхонобди!» гэhэн үгэнүүдтэй уряа лозунг эдэнэр баринхай.

Космонавтнуудые бэлдэдэг түбэй начальник авиациин генерал-майор Г. Т. Береговой, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников болон бусад митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Петр Климук, Виталий Севастьянов үгэ хэлэхэдээ, ажал хүдэлмэридэнь үндэр сэгнэлтэ үгэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ халуун баяр баясхалан хүргөө. Станци ба транспортна онгосые ниидэлгэдэ бэлдэhэн, орёо туршалгануудые хэхэдэнь Газар дээрэhээ эдэнэртэ туhалhан бүхы хүнүүдтэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаhан байна.

Заншалай ёhоор, гүрэнэй комиссиин түрүүшын заседани геройнуудтай уулзалгын үдэр үнгэргэгдөө. Замбуулинай дайдаар 63 сүүдхэ соо ниидэхэ үедөө экипажай хэhэн хүдэлмэриие мэргэжэлтэд сэгнэхэдээ, экипаж эрхим hайнаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
А. РОМАНОВ,
ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд.

Ветерануудай Советскэ комитедэй уряалаар

Тус комитедэй уряалаар СССР-тэ ерэhэн, югослав-интернационалистын, гражданай дайнай баатар О. Дундичай дүү Мара Мустапичтай, тэрэнэй бүлын гэшүүдтэй августын 5-да Дайнай ветерануудай Советскэ комитедтэ уулзалга болобо.

Югослав айлшад Москваhаа гадна, Воронеждо, Ровнодо хүрэхэ. О. Дундич Морито армиин зэргэдэ алба хэжэ ябахадаа, Воронежые сагаантанhаа сүлөөлэлсэhэн, hүүлдэнь Ровно хотодо хүдөөлүүлэгдэhэн юм.

(ТАСС).

ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таhагай үмэнэhөө hарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер хэблэгдэжэ, олон тоото уншагшадта эльгээгдэбэ. Энэ номер партиин Буряадай обкомой секретарь К. Продайводагай «Бүгэдэ арадай габшагай барилга» гэhэн статьягаар нээгдэбэ. Манай үе сагай агууехэ барилга—Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилга, тэрэнэй удха шанар тухай тус статья соо тодорхойгоор хөөрэгдэнэ.

Партиин Хойто-Байгалай райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Бутковскийн «Хатуужалай hургуули» гэhэн статья, «Шэнэ городууд баригдаха», «Түрүүшын гадаhанhаа эхилээд...» гэhэн материалнууд толилогдобо. Дурсагдаhан эдэ материалнууд соо БАМ-ай барилга тухай хэлэгдэhэн байна. Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгашадта, тэдэнэй ажал хэрэгүүдтэ зорюулагдаhан бусад олон материалнууд энэ номерто хэблэгдэбэ.

«Асуудалда харюу» гэhэн гаршаг доро «Түүхын эхин гэбэл» гэжэ статья толилогдоо. Авторынь — географическа эрдэмэй кандидат А. Котельников. Ажалшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө агитаторнуудай хэрэглэхэ hонирхолтой тоо, баримтанууд энэ номерто толилогдобо.

В. ИВАНОВА.

„САЛЮТ-4": ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ТҮРҮҮШЫН ТООСООН

«Салют-4» гэжэ станциин экипажай амаржа байhан «Космонавт» гостиницын холл соо үнгэрөөшэ долоон хоногой туршада телефон ходо ходо жэнгирдэг байба. Эдэнэй нэгэниинь космонавтнуудай сэдьхэлые илангаяа ехээр доhолгоhон байгаа. Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбhөө — Евпаториhоо хонходоо бшуу. «Долоон хоногой урда тээ таанадай бусаhан замбуулиндахи гэртнай таанадгүйгөөр Газарые зуу гара дахин тойробо», — гэжэ халаанай хүтэлбэрилэгшэ мэдээсээ. Газартаа бусахын урда тээ станциин түхеэрэлгэнүүдые өөрөө дабшаха гуримда оруулхын тула hайтар бэлдэhэнэйнь түлөө Пётр Климугта, Виталий Севастьяновта баяр баясхалан хүргэhэн байна.

Телефоноор хэгдэhэн энэ хөөрэлдөөн экипажай ажабайдалдахи үшөө нэгэ шухала ушар хэрэгтэй тудалдаа. Мэргэжэлтэдэй урда элидхэхэ хүдэлмэриингөө тоосоонуудые Москва бусамсаараа бэлдэхыень медигүүд эдэнэртэ зүбшөөhэн байна.

— **Тоосоонойнгоо ямар бүлэгтэ онсо урмашалтайгаар хандаха байнабта?**

П. И. Климук: Замбуулинай дайдаар ниидэжэ ябаха үедөө хэhэн хүдэлмэридөө илгаатайгаар хандаха тухай хэлэхэнь экипажай командирта аягүйшэг байна. Тиигэшье hаа, хүтэлбэрилгын түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ, астрофизическэ туршалганuудые хэхэ хүдэлмэри сэдьхэлыемни ехээр ханаагаа hэн. Станциин замые тодо наринаар тодорхойлхо «Каскад» гэжэ шэнэ түхеэрэлгэ hайн талаяа харуулаа. Газарай нюруугай фото-зураг буулгаха үедэ тэрэмнай илангаяа hайнаар хүдэлhэн байна. «Каскад» түхеэрэлгээ Газар тээшэ харуулаад, фото ба киноаппаратурануудайнгаа затворнуудые нээгээд, өөhэдөө ондоо юумэ хэхэ аргатай байгаалди.

«Союз-13» гэжэ замбуулинай онгосоор ниидэхэдэмни, «Орион-2» гэдэг телескоп тэрээн дээрэ тодхогдонхой байгаа hэн. Тиихэдэ астрофизикээр hонирхоо бэлэйб. «Ост-1» гэжэ наранай телескоп бүтээhэн Крымдэхи обсерваториин мэргэжэлтэд астрономёор hонирхоhон бүхы хүсэлэнгыемни хангаа hэн. Замбуулинай дайдадахи ямар нэгэ одо мүшэн тээшэ шэглүүлэн залахын тула телескопоо дүтэлхэ бүхэндөө дэлхэйн эрдэм наукада ямар бэ даа шухала амжалта туйлалтын мүндэлгэдэ хабааданаб гэжэ сэдьхэдэг байгааб.

А. А. Губаревай, Г. М. Гречкын Нарые буулгаха үедөө гэнтэ элирүүлhэн юумэн бидэнэй hонирхолые бүри ехэ болгоhон байна. Наранай зарим хубинуудтахи бодосууд секунда соо 100 километр түргэнөөр хүдэлнэ гэжэ астрофизигүүд тодорхойлоо.

Наранай энэл хубиин дүрэ зурагые дахин буулгахадаа, хүлеэгдээгүй иимэ ушарай лаблагдан баталагдахые физик-теоретигүүд ехэтэ хүлеэнэ. Эгээл тиимэhээ наранай спектрограммануудтай кассетэнүүдээ тон наринаар хадагалhан байгаабди.

В. И. Севастьянов: Станци дээрэ ниидэжэ ябаха үедөө ямар юумээр илангаяа hонирхоhоноо үсөөхэн үгөөр хэлэжэ шадахагүй байнаб. «Техническэ түргэн туhаламжа» — минии ажал хүдэлмэриин гол зорилго болоно. Түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые тааруулан табиха, заhабарилха, тоолон гаргаха хэрэгүүд гэхэ гү, али тодорхойлон хэлэбэл, «замбуулинай дайдадахи hэргылэмжын заhабари» минии хэрэг байгаа. Манай экспедициин үеэр 30 шахуу иимэ заhабари хэгдээ. Шэнэ приборнуудые тааруулан табиhан байнаб. Эдэнэй туhаламжаар ерээдүйн экипажнууд Газарта ямаршье сагта тодо hайнаар буужа шадаха бшуу.

Инженер мэргэжэлтэй hэн туладаа баллистигуудай тэдо нарин хүдэлмэреэр омогорхонгүй байжа шадахагүйб. Бидэнhээ табан үдэр урид Алексей Леоновой, Валерий Кубасовай бууhан газарта бидэниие буулгаа hэн. Математигуудай хэлэдэгэй ёhоор, энэмнай айхабтар hонин тоо бодолго байгаа бшуу.

Түрэл оронойнгоо газар дайдын түхэл хэлбэриие буулгажа абаха гээшэ эгээл hонирхолтой туршалгануудни гээд тоолоноб. Замбуулинай зайдада фото-зурагуудые буулгахада, ехэ hонирхолтой байна. Ялта шадар түрэhэн гэрээ харааб гэхэдэмни, мүнөө болотор хэншье үнэншэдэггүй.

Бидэнhээ урид замбуулинда гараhан Алексей Губарев, Георгий Гречко үбэлэй сагай Газарай нюруугай фото-зураг буулгажа абаа hэн. Харин бидэ зунай байдалые буулгаhан байнабди гэжэ В. И. Севастьянов түгэсхэлдөө хэлэбэ. Мэргэжэлтэдэй hанамжын ёhоор, эдэ зурагуудые зэргэсүүлэн шэнжэлэлгэ манай түбиин шэнэ шэнэ нюусануудые тайлбарилха арга олгохо байха.

Газартаа экипажай бууhанhаа хойшо 7 хоног үнгэрбэ. Энэ үе соо космонавтнууд Газар дээрэхи байдалдаа түргөөр дадаа гэжэ медигүүд тоолоно. П. И. Климук В. И. Севастьянов хоёрой Звездный хотодо бусажа, баярта уулзалгын болоhоной hүүлээр — замбуулинай дайда соогуур 63 хоног ниидэhэн тухай хүдэлмэри тухайдаа түрүүлэн тоосоhонойм-най hүүлээр, мэргэжэлтэд улам эдэбхитэйгээр шэнжэлжэ орохо байха.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.
Байконур космодром.

МОНГОЛ НҮХЭРЭЙ БЭШЭГ

Урдань гээгдэнги, эрдэм hургуулигүй байhан Монгол ...ндо литература болон ис...ствын хүгжэлтэ Арадай ...схалhаа хойшо үргэн да...саяа абажа, шэнэ үндэр ...шада тараhан байна. Энэ ...гтэ Максим Горькиин ...улhэн туhа нүлөө нилээд ... гэжэ мэдэнэбди. Тэрэ ...ри 1925 ондо Монголой ...адай Республикын гэгээрэ... министр байhан Эрдэни ...хан гэгшэдэ бэшэhэн бэ... соогоо Монголой соёлой ...л ябуулагшадта хандан ...жэ бэшэhэн юм: «Агуу ... шухала хэрэг эхилээбди ...э бата бэхеэр этигэhэн ...йтнай бүхы наhан үе ...най хэлбэришэгүй байг ... Тиин тон түрүүлэн мон... хэлэн дээрэ уран hайха... литературын ямар зо...дуудые оршуулаа hаа ...во гэhэн тодорхой асуу...да харюусаха зуураа, ...гшаа эрмэлзэлтэй, эдэбхи ...лэй, hанал бодолой хур...р харуулагдаhан номуу...е оршуулаа hаа дээрэ гэжэ ...ький зааhан байгаа.

...оциалис болон дэлхэйн ...л культурын гайхамшаг ... мастерай энэ зүбшэл ...е монгол уран зохёолшод ...ы творческо ажал ябуул...аа, зохёохы хүдэлмэридөө ... зэбсэг болгон абажа, ...hээ жэлдэ үргэдхэн, гүн ...тайгаар хэрэглэнэ. Горь...ин захяа заабариие дагаг...д мүнөө үеын монгол ли...ратурын түлөөлэгшэдэй ...нда олоороо урган гаран...й. Илангала оронойнгоо ...эдэ hургуулинуудта агуу...хэ совет уран зохёолшын ...тэл, зохёол дээрэ хүмүү...эн hураhан, мүн Москвада, ...рькиин нэрэмжэтэ литера...рна институт дүүргэhэн зо...олшод Монголой литерату...да ехэ нэмэри оруулна.

...Максим Горькиин эхи та...ан нүлөөн доро совет-мон...л литературын хани хол...оон жэл бүри үргэдэн хүг...нэ. Хоёр ороной уран зо...олшод бэе бэедээ айлша...лсан, зохёолнуудаа оршуу...лсана. Совет элитэ ...ран зохёолшодой но...д Монгол орондо ...оор хэблэгдэн гарана. Мүн ...нгол нүхэдэй номууд манай ...оон дотор, монгол нүхэдэй ...зохёолнууд буряад хэлэн дээ...э, харин буряад зохёолшодой ...номууд монгол хэлэн дээрэ ...оршуулагдан гаража, али али ...уудта уншагдан, мэдээжэ болоно. Теэд совет, монгол зохёолшодой хани барисаан, хоёр литературын холбоон тухай хөөрэхэ гээ hаа ехэ саг эзэлхэ байна. Тиимэhээ бодото жэшээ болгон, манай танил нүхэр, монголой бэлигтэй поэт Базарын Цыдендамба гэгшын намда эльгээhэн нэгэ бэшэгhээ зарим хубииень уншагшадай анхаралда табиха хүсэл бии. Нүхэр Цыдендамба 1932 ондо Хэнтэйн аймагай Дадал hомондо түрэhэн байха юм. Тэрэ 1964 ондо Монголой гүрэнэй университедэй уран зохёолой отделени дүүргээ. Тиин хорин табан жэлэй хугасаа соо уран зохёолшодо хандан, «Алтан үлгы», «Монголой тэнгэри доро», «Модоной хээ» болон бусад номуудые хэблүүлэн гаргуулhан байна. Мүнөө Цыдендамба Монголой радио-телевидениин талаар гүрэнэй комитедэй литература болон искусствын редакциин редактораар хүдэлжэ байдаг.

Нүхэр Цыдендамба hаяшаг эльгээhэн бэшэг соогоо ингэжэ бэшэнэ (бэшэгэйнь үндэhөөр).

«...Таниие хара багаhаа мэдэдэг бэлэйб. Илангаяа танай залуу наhанай шүлэгүүдые ехээр дурлажа уншадагаа hананам. Заримыень халха болгожо, «Эндидэйн урадхал» гэжэ номдо хэблүүлжэ байhаншье байхаб. Тушаан болоходо, минии үгыдэ ерээд, манай таhалга соо ороод ябашаhан байгаат. Нүхэр зохёолшо Гарма таниие тодожо абаhан байха...

Май hара соо шэнэ номни хэблэлhээ гараба. «Арбан хоёр үнгэ» гэжэ нэрэтэй. Шүлэг, поэмэнүүд. Баhа хоёр повесть, хори гаран очеркын шэнэ номни хэблэлдэ байна...

Африкан Андреевич Бальбуровтай айхабтар ехэ нүхэд зомди. Тиихэдэ Галсанов, Гунга ахайнуудаар танилсажа ерээ бэлэйб. Мунгоновой номые оршуулhан байнаб. Мүнөө Бальбуровай номые халха аялгада оруулбаб. Номынь гараа. Николай Дамдиновай «Дүрбэн тэнгэри» гэжэ номынь гаража байнхай. Танай Шэтын зохёолшо Василий Григорьевич Никоновтэй танил байнабди. Нүхэр Никоновэй «Хандагайханай ушаралта ябадалнууд» гэжэ үхибүүдэй ном халха монгол болгогдоод, мүнөө хэблэлдэ үгтэхэеэ байна. «Хара ухаан» гэжэ романаа үргэлжэлүүлнэб. Буряад зонтой холбоотой темэдэ...».

А. ЖАМБАЛОН.

БУРЯАД ЭХЭНЭРЭЙ ХАРГЫ УТА

Улас түрын оршон байдалда эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ эхэнэр зон эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулжа байна. 1975 ониие эхэнэрнүүдые эрэ зонтой адли эрхэтэй болгохын, оронуудаа социальна, культурна талаарнь хүгжөөхын, арадууд хоорондын хани барисаата харилсаануудые хүгжөөхын, арадуудай хоорондоо үгээ ойлголсохо, түби дэлхэйдэ эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй улам ехэ боложо байгаа үүргые мэдэрхын түлөө тэмсэлэй жэл болгохо гээд ООН-ой Генеральна Ассамблей уряа гаргаhан байгаа.

Эхэнэрнүүдые эрэ зонтой адли эрхэтэй болгохо гээшые хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын замаар урагшаа дабшаха эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн гээд научна коммунизмые байгуулагшад тоолодог бэлэй. Агуу Октябриин туйлалтануудай нэгэн юуб гэхэдэ, манай орондо эхэнэрнүүд бүhэтэй зонтой адли эрхэтэй болонхой. Манай орон дотор эхэнэр зон социалис общеcтвын эдэбхитэй гэшүүн болонги, үйлэдбэриин бүхы hалбарида, соёлой, гэгээрэлэй, эрдэм ухаанай ямаршье hалбарида үрэ ехэтэйгээр ажаллажа байдаг юм.

Совет гүрэниие байгуулагша агуу Ленин үшөө 1923 ондо «Кооперации тухай» зохёол соогоо ингэжэ бэшэhэн байдаг: культурынгаа талаар үшөө хүсэд хүгжөөгүй орондо социализм байгуулха гэжэ бодомжогүй хэрэг эхилнэ гээшэт гээд манай дайсад оло дахин хэлэдэг hэн. Теэд тэдэнэр эндүүрээл даа...

Политическэ, социальна, экономическа талаhаань үндэhэн хубилалтануудые хэhэнэй удаа соёл гэгээрэл хүгжөөхэ талаар үндэhэн хэмжээнүүд абтаа hэн. Энээнэй ашаар соёл гэгээрэл, эрдэм ухаан, искусство, литература хүгжэhэн байна. Манай орондо эхэнэрнүүдэй ямар hуури эзэлдэг тухай, эхэнэр зоной ажал хүнгэдхэхэ тухай, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ болон бусад ехэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэhэн, бэелүүлэгдэхэ байhан тухайда эндэ тогтохоёо hананагүйб. Эндэ нэгэл асуудалда тогтохо хүсэлэн бии. Юуб гэхэдэ, совет эхэнэрнүүдэй бүрин эрхэтэй боложо, сээжээрээ дүүрэн амилдаг болоhоной гэршэ спорт болоно. Эндэ шатар тухай хөөрэхэ hанаатайб.

Шатар гээшэ эртэ урда сагай hонин наадан юм. Урда сагта шатараар хүн бүхэн наададаггүй, харин ноёд баяшуулай бээ hамааруулдаг зугаа байhан юм. Эхэнэр зон энээн тухайда бододогшьегүй hааб даа.

Манай республика дотор шатар түргэнөөр хүгжэнэ. Разрядтай болоhон олон шатаршад бии. Тэдэнэй зуу гаранинь 1-дэхи разрядтай, мастерта кандидадууд, тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд олон. Жэл бүри шатарай hорилдоонууд боложол байдаг. Буряад ороной шатаршад Россин, бүхэсоюзна, мүн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсадаг, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд оролсодог юм.

Буряад орондо шатар үнинэй дэлгэржэ эхилhэн түүхэтэй. 1934 ондо республикын эхэнэр шатаршадай түрүүшын мүрысөөн болоо hэн. Энээндэ 8 эхэнэр хабаадаhан юм. Норжомо Бадмацыренова тиихэдэ республикын түрүүшын чемпион болоо hэн. Тэрэнhээ хойшо гуша гаран жэлдэ Н. Бадмацыренова бэрхэ шатаршадай тоодо оролсожо ябаа. Эгээл энэ түрниир эхэнэр шатаршадай хүгжэлтэдэ ехэ түлхисэ болоhон юм.

1935 ондо үнгэргэгдэhэн эхэнэр шатаршадай хоёрдохи мүрысөөндэ Сэлэнгын Юрөө нютагай 18-тай комсомол басаган Дулгар Ринчинова хабаадалсаа hэн. Эхин шатын hургуули дүүргээд, гэрэлтэхидтээ малай фермэдэ хүдэлдэг байгаа. Шатарта ехэ бэрхэ басаган аад, ута наhа наhалаагүй hэн.

1935 ондо манай городто үнгэргэгдэhэн Сибирь болон Дурна зүгэй Бүхэроссин турнирта бүhэтэйшүүл, эхэнэрнүүд хабаадалсаа бэлэй. Энэ мүрысөөндэ түрүүшын hууринуудые (эхэнэрнүүдэй дунда) Буряад ороной шатаршад: Д. Ринчинова 1-дэхи, Н. Бадмацыренова — 3-дахи, Дампилон 4-дэхи hуури эзэлээ hэн. 1936 ондо болоhон Ураал, Сибирь болон Дурна зүгэй мүрысөөндэ Д. Ринчинова дахяад илалта туйлажа, СССР-эй түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олобо. Ленинград хотодо болоhон энэ мүрысөөндэ Д. Ринчинова хабаадалсаба. Залуухан буряад басаган шатараар бодомжотой, хурсаар наадажа зониие гайхуулба. «Буряад-Монголhоо ерэhэн 19-тэй басаган Дулгар Ринчинова бүгэдэнэй анхарал татана. Ородоор хэлэжэ шаданагүй, партинуудаашье бэшэжэ шаданагүй, зүгөөр ябадалнуудаа тон hайса мэдэнэ... Бүхы мастернууд Ринчиновагай хойноhоо ажаглана, иимэ шабитай байhайбди гэжэ бултадаа сэдьхэнэ ха» — гэжэ шатарай еженедельник бэшэhэн байдаг. «Ринчинова машинаар гүйлгэхэ ехэ дуратай hэн, тиигэжэ байгаад телефонhоо айдаг бэлэй — тэрээн соошни шүдхэр абяа гарана гэдэг hэн» — гэжэ дэлхэйн чемпион байhан Ольга Рубцова дурдаhан байдаг. Энэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, тэрэ үедэ манай буряад эхэнэрнүүдэй али тухай гээгдэнги байhые гэршэлнэ бшуу.

Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо элдэб шалтагаанhаа боложо, 1951 он болотор эхэнэр шатаршадай республикын түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөн болоогүй юм. 14 жэлэй үнгэрhэнэй hүүлээр болоhон мүрысөөндэ Н. Бадмацыренова чемпионой нэрэ зэргэ хоёрдохёо эзэлбэ.

Эхэнэр шатаршадай саашадаа болоhон мүрысөөнүүдтэ би оролсооб. Элдэб мүрысөөндэ хабаадалсажа, Буряадай, РСФСР-эй, мүн hайн дуранай Соведүүдэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэндөө баяртайб. Залуу шатаршад: Э. Улымжиева, Л. Игумнова, Т. Козулина, С. Жеребцова болон бусад ургажа гараа. Мүн хүдөөгэй шатаршадай дунда Д. Ванчикова олон удаа түрүү hууринуудые эзэлдэг болонхой. Һайн шатаршан Дулма Ванчикова «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэhэн тэмдэгтэй, эрхим багша юм.

Ингэжэ Буряад ороной шатаршад олон ондоо мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, элдэб үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэдтэй уулзана, нүхэсэнэ, ханилна. Жэшээнь, хүдөөгэй шатаршадай түрүү hуури эзэлхын түлөө СССР-эй мүрысөөндэ 1960 ондо Россин Федерациин суглуулагдамал командада оролсожо хабаадалсагдаа hэн. Энэ эбтэй эетэй командадамнай ородууд, яхадууд, осетин, буряад болон бусад яhатанай түлөөлэгшэд оролсоо бэлэйбди. Интернациональна командамнай түрүү hуури эзэлжэ гараа hэн. Ингэжэ буряад эхэнэрнүүд бүгэдэнтэй адли тэгшэ эрхэтэй болонхой, чемпион үндэр нэрэ зэргэтэй ябаhан элитэ ородой шатаршад эхэнэрнүүдтэй, дэлхэйншье шатаршадтай нэгэ хюлгын саана hуужа ана мана тулалдадаг болонхой. Манай орондо үргэн ехэ социальна хэмжээнүүдые бэелүүлhэнэй ашаар буряад эхэнэрэй зам үргэн, ута болонхой гээшэ.

Л. ГАРМАЕВА,
Зүүн Сибириин технологическа институдай доцент.

Энэ зураг дээрэ (зүүн гарhаа): Э. Улымжиева, Ц. Ачитуева, Н. Комлева, З. Ооржак (тувинка) гэгшэдые харанат.

Авторай фото.

ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛНА

Ой модон Эхэ оронойм-най эгээл үнэтэй баялигуудай нэгэн мүн. Тиимэhээл ой модоёо нюдэнэй сүсэгы мэтэ наринаар харууhалха, хараха ёhотойбди. Прибайкалиин аймагай Кикын пунктын коллектив байгаалиингаа баялигта ехэл наринаар хандадаг. Эдэнэр 129 мянган гектар газартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ тэдэнэй участок дээрэ түймэр үзэгдэхэеэ болёо.

Энэ ажахын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд hууриин, тосхонуудай ажалшадтай нягта барисаатай болоhон. Хүдөө ажалшадай туhаламжаар ой модоёо hайнаар харууhална. Оньhожоруулагдамал тусгаар гурбан команда эндэ эмхидхэгдэнхэй. Энэ командануудай гэшүүд амаралтын үдэрнүүдтэ ойдо гарадаг.

Кикын ой модоной ажахын коллектив Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэдтэй холбоо барисаатай болоhоор үнинэй юм. Леспромхозой хүдэлмэришэд модо отолхо технологи хэр зүбөөр сахина хаб? Нарин зурууд болгон модо унагаана гү? Эдэ бүгэдэ ехэл наринаар шалгагдажа байдаг. Тус ажахын коллектив даажа байhан участогайнгаа ой модые hайнаар харууhална. Эдэнэр байгша оной хабар 60 гектар газарта модо hуулгаhан байна. Энэ хүдэлмэридэнь Кикын найман жэлэй hургуулиин hурагшад ехэ туhа хүргэhэн байна.

В. НИКОЛАЕВ

НАЙМААН ГҮЙСЭТЭЙ

Буркоопсоюзай Улаан-Үдын универсальна худалдаа наймаанай баазын коллектив түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ урагшатайгаар ажаллажа байна. Баазаһаа эб бараа гаргаха түрүүшын хахад жэлэй түсэб 115,9 процент, тиихэдэ июль һарын даабари болзорһоо урид 110 процент дүүргэгдээ.

Зургаа һарын туршада олзо оруулха түсэб 113,7 процент дүүргэгдээ. Баазын хүдэлмэрилэгшэд июль һарын һүүл багта түсэбһөө гадуур 3 миллион 370 мянган түхэригэй эб бараа худалдаад байба.

Худалдаа наймаанай баазын коллектив жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор дүүргээд, түсэбһөө гадуур 3 миллион түхэригэй эд бараа худалдаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа.

Силикатно-химическэ складай (даагшань З. С. Данилова, товаровед П. П. Христолюбова), нааданхайнуудай складай (даагшань Л. М. Кравцова, товаровед Г. А. Мартынова), номой складай (даагшань Л. А. Гергесова, товаровед М. Н. Жигилева) хүдэлмэрилэгшэд эрхим ажалаараа нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгарна.

И. МАЛЬЦЕВ.

АМАРХАДА АЯТАЙ

Зунай һайхан сагта амаралтаяа абажа, амарха гээшэ ямар гоёб даа! Курорт, санаторидо гү, али миин хүдөө гаража сэнгэхэдэ, алишье талаһаа туһатай байдаг гээшэ. Тиимэһээ ажахынуудай, промышленна предприятинуудай профсоюзай комитедүүд энэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулдаг.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой профсоюзай болон комсомолой комитедүүд энэ шухала хүдэлмэриие сугтаа ябуулдаг заншалтай. Мүнөө зундаа баһал ехэ юумэн хэгдэнэ.

Гарагай долоондо, нэгэндэ нэгэ бүлэг хүдэлмэришэд «Байкальский прибой» гэжэ турбазада, нүгөөдүүлынь Сурхайта нуурай эрьедэ амархаяа ошодог юм. Имэ хэмжээ ябуулга саг үргэлжэ бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Гадна амаралтын үдэшэнүүд хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэгдэнэ. Тэндэ республикынгаа мэдээжэ поэдүүд болон уран зохёолшодые урижа, уулзалгануудые эмхидхэдэг юм. Эдэ хэмжээ ябуулганууд тон һонирхолтойгоор үнгэрнэ.

Жэшээлхэдэ, «Мойһоной үнгэ» гэһэн романай автор Раиса Белоглазоватай һая уулзалга болоо. Тэндэ уран зохёолшо өөрынгөө зохёохы зам тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Тиигээд сугларагшадай асуудалнуудта харюусаһан байха юм.

Тиигээд хатар наадан эмхидхэгдэнэ, викторинанууд болон конкурснууд соносхогдоно. Иимээр амарһанай һүүлдэ хүдэлхэдэ ямар аятай гээшэб!

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Яруунаһаа тобшохоноор

Зүүн Сибириин технологическа институдай концертнэ бригада Яруунын аймагаар айлшална. «Молодые голоса» гэжэ радио, телевидениин конкурсын дипломант Виталий Иевлев «Нелюбимая», Анатолий Козловский «Алеша» гэжэ дуунуудые ирагуу һайханаар хангюурдажа, олоной дура татаба. Тус бригада аймагай ажахынуудаар ябажа, концерт наада харуулха юм.

* * *

Аймагай агитпоезд зунай холын бэлшээридэ гараһан малшадта ошожо, концерт наада харуулжа эхилээ. Мүнөө тэдэнэр «Юбилейный» совхозой Янгала, Жэбхээһэн, Шара-Ямаата, Гахайта гэжэ газарнуудта байрлаһан малшадта айлшалаад байна.

Ж. ЦЫДЫПОВ.

ЗЭДЫН ҺОНИН

ХОЛЫН АЙЛШАД — ЗЭДЭДЭ

Астраханиин областной филармониин бүлэг артистнар Зэдын аймагта концерт наада табихаяа айлшалан ерэбэ. К. Казаков тэдэнэрые хүтэлбэрилнэ. Холоһоо ерэһэн айлшад «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, Доодо-Тори, Дээдэ-Үшөөтэ, Белоозерск гэхэ мэтэ нютагуудта ошожо, механизаторнууд, таряашад болон малшадта һонирхолтой концерт харуулаа. Мүн аймагай түб тосхоной соёлой байшанда айлшалһан байна.

Эстрадын бэлиг шадабаритай дуушад, хатаршадай сценэ дээрэ гаража ерэхэдэ, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Константин Казаков концертын программа соносхохо зуураа, ажабайдалда дайралдадаг дутуу дундые шүүмжэлһэн шог ёгто сугларагшадай үмэнэ хөөрэжэ, зал соогуур хүхюу энеэдэ гаргана. Мүн тэрэ үлигтата дуунуудые дуулажа, сатирическэ бадагуудые гүйсэдхэжэ, харагшадые һонирхуулаа.

Вячеслав Новосадовичий цыган дуу, хатар шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, олоной зүгһөө хани халуунаар угтагдаа. Эстрадын артистнар М. Светлов, В. Котов, Н. Чумаченко гэгшэд гоё һайхан концертээрээ сугларагшадай дура татаа.

В. БАШАРОВ.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ОТРЯДАЙ ХАЛУУН АЖАЛ

Республикымнай дээдэ һургуулинуудай болон техникумүүдэй студентнэр хэдэн отряд болоҗо хубаараад, аймагай ажахынуудта мүнөө ажаллана. Буряадай хүдөө ажахын институдай найман хүнһөө бүридэһэн студентнэрэй отряд Оёорой совхоздо ажаллахаар ерэнхэй. Хүдөөгэй ерээдүйн мэргэжэлтэд хониной байра барижа эхилээ. Тэдэнэр 18 мянган түхэригэй ажал хэхэ байна.

Тиихэдэ Сэлэнгын индустриальна техникумэй «Брюз» гэжэ нэрэтэй студентнэрэй отрядай хори гаран хүбүүд Үшөөтын уһалууриин системэ дээрэ хүдэлнэ. Эдэ хүбүүд эндэ 60 мянган түхэригэй хүдэлмэри бэелүүлхэ хүсэлтэйгөөр ажаллана.

М. ГАЛСАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Советдэ ба СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ. Республикын хүндэлэлэй самбар. «Правда Бурятии» газетын ба арадай хиналтын рейдын материал. Ажахынуудһаа мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Р. Макальскаягай статья. Совет орон доторнай. «Харгы харгыһаал эхилдэг» — А. Куклинай тэмдэглэлнүүд.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүдэлмэриин гол участок». Дэлхэйн оронуудай һонинууд. АПН-эй уласхоорондын тэмдэглэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Зэбсэг болоһон үгэ» — А. Куртигай статья. АПН-эй материал. Элдэб һонин «Котокель дээрэ» — Ф. Абрамовай корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. 10.40 — Забһарлалга. 10.50 — «Степняки» — документальна фильм (үнгэтэ). 11.10 — «Ород уран шүлэгүүдээр найруулһан композиторнуудай зохёолнууд». 12.10 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» — «Динамо» (Тбилиси). 2-дохи тайм. (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Республика Шкид» — уран һайханай фильм. 14.40 — «Спортлото» наадалга (үнгэтэ). 15.00 — «Давид Копперфильд» (4-дэхи сери). 15.55 — Мультфильм. 16.15 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй АН-ай гэшүүн - корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана. 16.45 — Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб.) 17.25 — Концерт. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Түүдэг» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (4-дэхи сери). 20.35 — Мультфильм. 20.55 — СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев асуудалнуудта харюусана. 21.25 — Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб.). 22.05 — «Спортлото» наадалга. 22.20 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. 22.55 — Концерт. 24.00 — «Время».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — Ирина Богачева дуулана.

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.55 — «Экран» — телевизионно суглуулбари.

САГАИ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Бага зэргэ бороон орохо. Аадарлажа болохо. Баруун тээһээ секундын 11—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 20—25, хойто аймагуудта 24—25, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 14—16, үдэртөө 21—23 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ХОЁР ЖЭЛ СОО ТҮРҮҮЛЖЭ ЯБАҺАН ЧЕМПИОНУУД

Россин Федерациин областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай суглуулагдамал команда СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадада нэгэдэхи һуури эзэлээ. Урда спартакиадада илагшад үшөө 1973 онһоо энэ ехэ мүрысөөндэ түрүү һууринда гараа һэн. Тиихэдэ Россин Федерациин спортсменүүд залуушуулай бүхэсоюзна спортын түрүүшын наадануудта илаһан байгаа.

VI спартакиадын программада оруулагдаһан спортын 25 зүйлэй түрүүшынхидэнь — боксын мүрысөөндэ РСФСР-эй спортсменүүдэй илалта туйлаһанай һүүлээр булюу байдалынь бүри бэхижээ һэн.

— Түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ бидэ командаараа 13 шанда хүртэһэн байнабди, — гэжэ РСФСР-эй спорткомитедэй түрүүлэгшэ В. Д. Алехин ТАСС-ай корреспондент Г. Хачкованянда хөөрэбэ. — Боксоор, дүрэ буляалдаата ба самбо барилдаануудаар, велосипедээр (трек ба шоссе дээрэ урилдалгаар), мориной спортоор, тамаралгаар, уһа руу һүрэлгөөр, мүнөөнэй табан зүйлэй мүрысөөгөөр, фехтованяар, шатараар, хүндэ атлетикээр, һур харбалгаар, мэргэн буудалгын спортоор шангуудта хүртөөбди.

Республикын олон хото городуудай спортсменүүд шалгарһан байна. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, дэлхэй дээрэ эгээн хүсэтэй хүн, Шахты хотодо ажаһуудаг штангист, спартакиадын үедэ дэлхэйн 70-дахи рекордоо тогтооһон В. Алексеев, трамплин ба аранга дээрэһээ уһа руу һүрэлгөөр түрүүшынхеэ спартакиадын чемпион болоһон, удаань Калидахи дэлхэйн чемпионадай үедэ энэ амжалтаяа батадхаһан Пензэ хотоһоо И. Калинина, спартакиадын чемпионуудай үндэр мэргэжэл шадабаряа һаяхан Будапештдэ болоһон дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ харуулһан фехтовальщигууд В. Назлымов (Московско область), Казаньһаа О. Князева гэгшэд болоно.

Спартакиадада түрүүшынхеэ оруулагдаһан дзю-до барилдаанда манай команда яһала һайнаар мүрысөө. Сэхыень хэлэхэдэ, хоёрдохи һуури эзэлһэн байнабди. Майкопһоо В. Невзоров, Москва шадарай Электростальһаа А. Волосов, Курскһаа Н. Солодухин гэгшэд чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ.

— Республикын спортсменүүдэй хоёрдохи спартакиададаа удаа дараалан амжалта туйлаһанайнь шалтагаан, танай һанахада, юун гээшэб?

— Энэ талаар хэдэн шалтагаан дурдаха байнаб. Нэн түрүүн физкультура хүгжөөхэ тухай, манай спортдо олоной хабаадаха тухай, Россин спортсменүүдэй дүршэл шадабариие саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ тухай Коммунис партиин, Совет правительствын ехэ анхарал оролдолго хандуулһанай ашаар амжалта туйлаабди. Россин Федерациин команда эбтэй зетэй нэгэдхэгдэмэл коллектив болоно. Тэрэнэй гэшүүн бүхэн хамтынгаа ехэ илалтын түлөө өөрһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хээ.

Олон үндэһэ яһатанай 500 гаран спортсмен областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай суглуулагдамал командын бүри, дэлдэ ороһон байна.

— Спортын элдэб зүйлнүүдээр команда бүридхэхэдөө, ямар гуримда үндэһэлөө һэмта?

— Спортын ёһо гуримда, Бүхы кандидадууд республиканска, бүхэсоюзна, уласхоорондын ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан байгаа.

РСФСР-эй арадуудай һара шахуу урда тээ дүүрэһэн спартакиадада спортсменүүдэй ямараар хабаадаһан ушар онсо анхаралда абтаһан байха юм.

— Илагша командын бүридэлдэ хэд орооб?

— Элдэб наһанай, элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд, «спортын ветеранууд» ба залуушуул Россин Федерациин суглуулагдамал командада ороһон байна.

4 километртэ ганса гансаараа урилдахадаа, эрхим саг харуулһан Краснодарай велосипедист А. Перов, боксоор РСФСР-эй чемпион, удаань СССР-эй чемпион болоод, хоёр һарын үнгэрхэдэ Европын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Магаданай боксер В. Рыбаков, классическа барилдаагаар РСФСР-эй спартакиадада илаад, һүүлээрнь СССР-эй чемпион болоһон Астраханьһаа С. Налбандян гэгшэд иимэ харюусалгатай мүрысөөнүүдтэ түрүүшынхеэ хабаадаһан спортсменүүд болоно.

— Физкультурна хүдэлмэриие һайжаруулгада ГТО-гой шэнэ комплекс хэр туһалаа гээшэб?

— ГТО-гой бүхэсоюзна шэнэ комплекс орон дотор бии болгоһоной һүүлээр республикын улад зоной ажабайдалда тэрэниие нэбтэрүүлхэ талаар Россин Федераци дотор ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Гансал 1974 ондо РСФСР-тэ үшөө 9 миллион хүн ГТО-гой значкист болоо гээд хэлэхэ хэрэгтэй.

«Спортивная жизнь России» журналай шанда хүртэхын түлөө ГТО-гой олон зүйлөөр жэл бүри үнгэргэгдэдэг нютагуудтахи ба түгэсхэлэй спартакиаданууд, мүн «Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөнүүд спортын арга нөөсэ элирүүлгын шухала нүхэсэл болоһон байха юм. Республикын суглуулагдамал командада кандидадуудые шэлэн ололгодо хүн бүхэнэй хабаадаха аргатай, һайнаар эмхидхэгдэһэн эдэ мүрысөөнүүд ехэ үүргэ дүүргээ.

— Республикын спартакиадын дүнгүүдые тайлбарилжа үгыт.

— Спортын 34 зүйлөөр Россин бүхы спартакиада үнгэргэгдөө. Жэшээнь, бүхэсоюзна спартакиадада оруулагдаагүй городки, акробатика, уран һайханай гимнастика манай программада бии байгаа. 30 миллион шахуу хүн спартакиадада хабаадаба. Эдэнэй 9 миллиониинь ГТО-гой нормо дүүргээ, харин 6 миллиониинь разрядтай спортсменүүд болоо.

Спартакиадада хабаадагшадай 78 процентнь 17-һоо 25 хүрэтэр наһатай спортсменүүд юм. Московско, Ростовско областьнуудай, Краснодарай хизаарай, Свердловско, Челябинска областьнуудай түлөөлэгшэд спартакиадада түрүүшын табан һуури эзэлбэ. РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй дамжуулгын шангууд эдэнэртэ барюулагдаа. «Трудай» спортсменүүд һайн дуранай спортын бүлгэмүүдэй дунда эрхимлэһэн байна.

Ороной арадуудай зунай VI спартакиада дээрэ областьнуудай, хизаарнуудай, автономито республикануудай суглуулагдамал команда СССР-эй Министрнүүдэй Советэй гол шанда хүртэбэ. Иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ түрүүлэн хүртэһэнһөө чемпионой солоёо алдангүй ябаха гээшэ хүшэр бэрхэшээлтэй гэжэ хэлсэдэг. Гэбэшье республикымнай суглуулагдамал команда түрүү һуурияа алдахагүйе оролдохо юм.

(ТАСС).

ТОО, БАРИМТАНУУД

△ СССР-эй арадуудай зунай зургаадахи спартакиадада илаһан РСФСР-эй спортсменүүдһээ гадна, минскынхид ехэ магтаалда хүртөө. Эдэнэр 2947,5 очко абажа, хотонууд сооһоо эрхимлэбэ. Киевэйхид — хоёрдохи (2427 очко), тбилисиинхид гурбадахи һууринда (1979 очко) гараа. Дүн хамта 366 хото, һуурин ба район тоосоото очконудуые абаһан байна.

△ ЗЭБСЭГТЭ хүсэнүүдэй атледүүд 11.721 очко абажа, спортын бүлгэмүүдэй, албан зургаануудай дунда түрүү һуури эзэлбэ. «Динамо» — 10.756, харин «Буревестнигэй» түлөөлэгшэд 5980 очкотойгоор гурбадахи һууринда гараа.

△ СПАРТАКИАДЫН түгэсхэлэй мүрысөөнүүдтэ дэлхэйн 6 рекорд (бултадаа штангистнуудта хабаатай), 15 бүхэсоюзна рекорд тогтоогдобо. Спартакиадын 130 рекордын 105-иинь шэнэлэгдэһэн байна!

△ СПАРТАКИАДЫН үедэ 82 атлет уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастерай норматив түрүүшынхеэ дүүргээ. Уһа руу һүрэгшэдэй 13-ниинь иимэ нэрэ хүндэдэ хүртэбэ. Эдэнэй эгээл наһатайнь морёор урилдалгын гурбан зүйлэй мүрысөөгөөр чемпион 39-тэй Мамажан Исмаилов (Узбекистан) болоно. Москвагай Оля Дмитриева эгээл залууниинь юм. Уһа руу һүрэгшэ оройдоол 15 наһатай.

(ТАСС).

ХҮЛЭГҮҮДЭЙ ХУРДАНИИЕ ХАРАЯЛ

Мори урилдаагаар Алас-Дурна зүгэй зоныи мүрысөөн августын 9-10-да үдэрэй 1 часта Улаан-Үдэдэ, Дээдэ-Онгостойдохи республиканска ипподром дээрэ үнгэргэгдэхэнь.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын мориной заводуудай бүхэроссиин нэгэдэлэй эмхидхэһэн энэ ехэ наадаида манай хүршэнэр — Эрхүүгэй, Шэтын ба Амарай областьнуудай, Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудай, мүн мориной заводуудай һориһон 60 гаран агта хүлэг хабаадуулагдажа, хатарша, хурданаа харуулха байна. Шэтэһээ — 12, Эрхүүһээ — 15, Амарһаа — 10 морин асарагдаа.

1600 метрһээ 6000 метр зайда хатарша, гүйгөөшэ, гурбан зэргэшээ моридой урилдаан үнгэргэгдэжэ, хүн зоной анхарал татаха, һонирхуулха баһһаниинь дамжаггүй.

3 кубок — командна, Россин Федерациин Адуу моридые үсхэбэрилгын ба мориной заводуудай нэгэдэлэй, мори урилдаанай спортын кубогууд наадагдаха юм. Эгээл һайнаар һойжо заһагдаһан хүлэгүүд түрүүлэн ерэжэ, эдэ кубогуудта хүртэхэ байха.

— Һүүлэй үедэ манай ипподромые хүгжөөн һайжаруулгада республикын хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдаа. Тиигэжэ ипподромнай Алас-Дурна зүгтэ эрхим һайн болоһон байна. Зоныи мүрысөөнэй гурбадахи жэлээ удаа дараалан манайда үнгэргэгдэжэ байһан ушарынь энээниие гэршэлнэ. Тотализатор наадагдаха. РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын мориной заводуудай бүхэроссиин нэгэдэлэй түлөөлэгшэ Г. Н. Ростовщикова мүрысөөнэй ахамад судья байха юм, — гэжэ республиканска ипподромой Буряадай гүрэнэй конюшниин директорэй орлогшо Н. Н. Санжиев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЕВРОПО БУСАДТА ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэлгэ бүхы дэлхэйн хүн зоной анхарал татажа, һонирхол үүсхэжэ байһаар. Ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад ТАСС-ай корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, зүблөөнэй дүнгүүдтэ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада Советскэ Союзай ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй оруулһан хэрэгтэ үндэр сэгнэлтэ үгэнэ.

Арадай нэгэдэлэй фронтын бүхэпольшын комитедэй секретарь **В. Яросиньский:**

— Ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэһэнэй ашаар манай түби шэнэ үе шатадаа оробо. Бата эб найрамдал хангаха замда ехэ алхам хэгдээ. Эб найрамдалай хэрэгтэ, шахардуу байдал һуларуулгада, зүблөөнэй амжалтада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ехэ туһа хүргэһыень Польшын олониитэ, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арад зондол адли, үндэрөөр сэгнэнэ.

Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, эб найрамдалай ба арадуудай бэеэ дааһан байдалай түлөө хүдэлөөнэй национальна Советэй түрүүлэгшэ **Хуан Маринельо:**

— Ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханажа байһанаа эб найрамдалда дуратай, шахардуу байдал һуларуулхын, хани хүршэ ёһоор ажаһуухын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүд мэдүүлнэ. Эдэ дүнгүүд гансал Европо түбидэ бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ байдалые һайжаруулгада туһалха гээд этигэн найдажа байһанаа эдэнэр элирхэйлбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын арадай фронтын Бүхэвенгриин Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Д. Каллаи:**

— Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй амжалта амгалан гуримаар зэргэ оршохо түүхэтэ гол ёһонуудай үнэн зүб байһые үшөө дахин элирхэйлбэ. Энэ ушар тэхэришэгүй болохо ёһотой.

Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын гүнзэгы удха шанартай байһые тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Европо түбидэ бата бэхи, хэлбэришэгүй эб найрамдал хангахын түлөө бүгэдөөрөө оролдохо ёһотойбди. Энэмнай уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдые онсолон зааһан байха юм.

Генеральна Ассамблейн политическэ асуудалнуудые ба хэрэгүүдые эрхилхэ талаар ООН-ой Генеральна секретариин орлогшо **Б. Морс:**

— Хельсинкидэ болоҗо дүүрэһэн ниитэ Европын зүблөөн саашадаа уласхоорондын байдал һайжаруулха түүхэтэ удха шанартай хэрэг болоно. Энэ хуралдаанай айхабтар ехэ удха шанартай байһаниинь хүн бүхэндэ ойлгосотой юм ааб даа. Тэрэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангалгада ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

США-гай ниитын ажал ябуулагша, профессор **Г. Парсонс:**

— Оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар Хельсинкидэ болоҗо дүүрэһэн зүблөөн хадаа эб найрамдалай түлөө, дайнай һүүлэй үеын бодото байдалые мэдэрхын түлөө Европын түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй 30 жэл соо хэһэн тэмсэлэй үрэ дүн болоно. Зүблөөнэй дүнгүүд шахардуу байдал һуларуулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха политика бэелүүлдэг дэлхэйн бүхы арадуудай аша туһада, хүсэл эрмэлзэлдэ харюусана. Энэ хадаа бүгэдэ ниитын эб найрамдал, уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха замда ехэ алхам болоно.

«Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө хүдэлөөн» гэдэг эмхиин генеральна секретарь **Д. Смит** (Англи):

— Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө, хүн зоной обществоһоо дайнай аюул зайсуулан, сарахын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдэй һанал бодолые энэ зүблөөн хүсэлдүүлһэн байна.

Японой Хиросима хотын мэр **Т. Араки:**

— Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу байдал һуларуулха хэрэгэй шухала шата болоҗо, түүхэдэ орохо юм.

Индиин Компартиин национальна Советэй генеральна секретарь **Р. Рао:**

— Ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрхын хойноһоо эб найрамдалда дуратай дэлхэйн олониитэ анхаралтайгаар адаглаһан байна. Энэнь Азийн түбидэ хамтааран аюулгүй байдал хангаха гэһэн һанал бодол бэелүүлэгшэдые урмашуулан зоригжуулха байһаниинь дамжаггүй.

(ТАСС).

ДЕЛИ

Эб найрамдалай договор

ТАСС

СССР-эй, Индиин хоорондо эб найрамдал, хани барисаа, харилсаа холбоо тогтооход тухай договорто гар табигдаһаар дүрбэн жэлэй ойе Индиин олониитэ үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Индиин-совет хани барисаанай һара августын 6-да орон дотор эхилхэнь.

Индиин-совет договор, тэрэнэй статьянуудай удха шанар политическэ, экономическа, соёлой ба бусад асуудалнуудаар Индиин, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаа холбооё саашадань бэхижүүлхын тула, гансал Индиин ба СССР-эй бэшэ, харин Азийн түбиин тус районой, мүн бүхы дэлхэйн оронуудай хоорондохи эб найрамдал, хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ хамтын хүсэл оролдолго гаргахын тула юридическэ үндэһэ һуури болоно гээд эб найдрамдалай түлөө Индиин хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадагша, промышленна хүгжэлтын ба хангалгын гүрэнэй министр Б. П. Маурья ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ.

БЕЛГРАД

Хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ

ТАСС

США-гай президент Дж. Форд албанай хэрэгээр Югославида ерэбэ. СФРЮ-гэй президент И. Броз Титын, Дж. Фордын хоорондо хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Хоёр талын харилсаанай, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хөөрэлдөөнүүдэй түгэсхэлдэ Югославиин ба Холбоото Штадуудай хамтын мэдүүлгэдэ гар табигдаһан байна. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханажа байһанаа хоёр тала мэдүүлээ гээд энээн дотор хэлэгдэнэ. Хельсинкидэ баталагдан абтаһан түгэсхэлэй документын бүхы дүримүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ Европодо эб найрамдал хангаха, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ арга олгохо байна.

ГАВАНА

Тэмсэлэй шэнэ шата

ТАСС

Фашизмда эсэргүүгээр хэгдэдэг Чилидэхи хүдэлөөе улам шангадхаха тухай Арадай нэгэдэлэй бүлэгтэ ородог зургаан партиин түлөөлэгшэдэй Берлиндэ абаһан шиидхэбэриие Чилиин патриотическа хүсэнүүд һайшааба. Пиночедэй сэрэгэй хунтые унагаажа, орон дотор демократическа байгуулалта тогтоохо гээшэ энэ хүдэлөөнэй гол зорилго болоно. Хилын саанахи демократическа ба патриотическа бүхы хүсэнүүдэй тэмсэлые залан хүтэлбэрилхын тула Берлинэй заседани дээрэ Политическэ комитет эмхидхэгдэн байгуулагдаһан байгаа.

Чилиин Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн Родриго Рохас, Чилиин социалис партиин хүтэлбэриин түлөөлэгшэ, Арадай нэгэдэлэй правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Клодомиро Альмейда, Арадай нэгэдэлэй хүдэлөөнэй (МАПУ) генеральна секретарь Оскар Гарретон эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилиин зургаан партиин түлөөлэгшэдэй абаһан шиидхэбэри фашис гуримда эсэргүү тэмсэлэй шэнэ шата болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Харинн капиталда мэдээтэй байһан Панамадахя «Ситрикос де Чирики» гэжэ ажахы 1974 оной һүүл багһаа гүрэнэй мэдэлдэ оронхой. Энэ ажахы 2000 гектар апельсинэй плантацитай, жэмэсээр элдэб эдеэнэй зүйл бэлдэдэг заводтой юм. Тэрэнэй продукци орон дотор ба хилын саанахи гүрэнүүдтэшье худалдагдадаг.

Ажахы мүнөө хүгжэжэ байнхай. Бүтээн гаргадаг продукциньшье олошорно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: апельсинүүдые сэбэрлэдэг конвейер. Ажахын директор Альберто Перес Эррера бүтээн гаргадаг продукциингаа таршаг харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

УНШАГТЫ *һонирхохол байхат*

ГАЗАР РУУ ОРОЖО БАЙҺАН ҺҮМЭ

ИСПАН булимтаран эзэм[...]шэдэй 400 жэлэй урда тээ б[...]риһан Латиин Америк[...] шажанай эгээл ехэ байш[...] Мехикын кафедральна һү[...] хэлтын, газар руу орожо б[...]на. Тэрэнэй баруун хубинь [...] метртэ доошоо һуугаа. Мэ[...] жэлтэдэй һанамжын ёһоор, [...] ехэ барилга айхабтар түр[...] хэлтыжэ байна. Таба метр[...] үлүүгээр хэлтыһэнхэй ал[...] суута Пизанска башниие һ[...] хүсэхэ юм гээд багсаамжал[...]дана. Хэрбээ дары хэмж[...] абаагүй һаань, хорин жэл[...] үнгэрхэдэ, энэ асари ехэ ба[...]шан Сокалын талмай д[...] унашаха гээд Мексикын ар[...]текторнууд батална.

...Кортес толгойлогшотой [...]пан конкистадорнуудай 15[...] ондо ацтегүүдэй ниислэл Теночтитлан хотодо ороход[...] түбэй талмай дээрэнь яз[...]ска һүмэ байһан юм. Тэрэн[...] һандаргаад, испанецууд [...]ридань өөһэдынгөө һүмэ ба[...]ба. Хожомынь, 1573 ондо, тэр[...]нэй һуури дээрэ кафедраль[...] һүмын барилга хэгдэжэ э[...]лээ һэн. Булимтараи эзэмд[...]шэдэй һанамжын ёһоор, энэ Испаниин хаан шэрээгэй, хр[...]тиан шажанай һүрөөтэ, хүс[...] түгэс байһые харуулха ёһо[...] бэлэй. Тэрэ үеын энэ ман[...] ехэ барилга 250-яад жэл [...] гэхэ гү, али 1810 он болот[...] үргэлжэлүүлэгдэһэн байг[...] Энэ үе соо хэдэн архитект[...] һэлгэжэ, ямар һууритай б[...] һаарнь һонирхонгүй, һүмын [...]заа талын түхэл дүрсэдэ [...] бэ даа шэнэ юумэ оруулһа[...] байха юм.

Гэхэ зуура, энэ байшан[...] [illegible]

«ШЭЛ ПИРАМИДЫН» ПРОЕКТ

[illegible]

[...]һаниинь ойлгосотой ааб даа [...]жэ проектыень бүтээхээр Егип[...]дэй правительствын даа[...]һан «Шемс» гэдэг бари[...] компаниин түрүүлэгшэ В. Ха[...]да хөөрэнэ. Саудовска Арав[...] барилгын компаниннууд пир[...]мида барилгада мүн лэ хаба[...]далсаха юм.

Пирамидын хажуугаар [...]далдаа наймаанай мүнө[...] түб, отельнүүд, мүн тус[...] аэродром баригдахаар түс[...]лэгдэнхэй. «Саннилэндые» б[...]рижа дүүргэһэнэйнь һүүл[...] Египедтэ аяншалагшадай ерэ[...]гэ наада захань хахад милли[...] хүнөөр нэмэхэ юм гээд ба[...]саамжалагдана.

БЕЛОРУССИИН ОРХИДЕЙ СЭСЭГҮҮД

СЭНХИР-ХҮХЭ нуурнууд[...] орон эжэ Белоруссиие д[...] нэрлэдэггүй юм. Эндэ 11 м[...]га шахуу нуур бии. Эдэ[...] олонойнь эрье дээгүүр хомор[...] шухаг ургамалнууд ург[...] байдаг. Саб сагаахан орхид[...] сэсэгүүд Витебскэ областы[...] Освейскэ нуурай эрьеэр са[...]ран һалбарба. Жэшээнь, А[...]невскэ нуур шадар иимэ сэ[...] ургадаг, гэбэшье эдэнь саг[...] бэшэ, харин ягаа-улаан үнгэ[...] юм. Гэбэшье тэрэнэй уһан [...]со шэнжэтэй. Үдэртөө, ап[...]син шэнги, шара-улаан, х[...]рин үдэшэндөө хара үнгэ[...] байдаг.

Урда зүгэй сэсэгүүд ха[...]һаа республика дотор ур[...]ха болоо юм? Нуурай уһ[...]яахадаа хубилнаб? Эрдэм[...] эдэ асуудалнуудта харюу о[...]хые хүсэнэ. Белоруссиин б[...]гаалиин гайхалтай һонин зүй[...]нууд гүрэнэй харуулда аб[...]

Редактор

Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону[...]

г. Улан-Удэ, ул. Ленин[...] 23 телефоны: приемная [...]-54 93, секретариат [...] 2-06-76, общественная при[...]ная — 2-56-62.